

DE VLAAMSE MINISTER VAN BINNENLANDS BESTUUR, BESTUURSZAKEN, INBURGERING EN GELIJKE
KANSEN

NOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: - Voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering tot uitvoering van het decreet van 22 maart 2024 over het Vlaamse beleid voor de preventie van gewelddadige radicalisering, extremisme, terrorisme en schadelijke polarisatie
- Tweede principiële goedkeuring

Samenvatting

Voorliggend voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering geeft uitvoering aan het decreet van 22 maart 2024 over het Vlaamse beleid voor de preventie van gewelddadige radicalisering, extremisme, terrorisme en schadelijke polarisatie (hierna: het decreet van 22 maart 2024).

De bepalingen in voorliggend voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering hebben betrekking op de volgende vier thema's:

1. De organisatie van het Vlaamse beleid voor de preventie van gewelddadige radicalisering, extremisme, terrorisme en schadelijke polarisatie,
2. De erkenning van partnerorganisaties,
3. De regierol van lokale besturen,
4. De aanvullende experimentele projecten.

In het kader van organisatie van het Vlaamse beleid wordt in voorliggend voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering uitvoering gegeven aan de bepalingen in artikel 6 en 7 van het decreet. De beleidsdomeinen, departementen en intern en extern verzelfstandige agentschappen die relevant zijn voor het Vlaamse beleid voor de preventie van gewelddadige radicalisering, extremisme, terrorisme en schadelijke polarisatie worden benoemd. Verder wordt de wijze bepaald waarop de departementen en de intern en extern verzelfstandigde agentschappen van de Vlaamse overheid dit beleid mee vormgeven.

Ten tweede wordt in dit voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering de erkenningsprocedure opgenomen voor de erkenning van partnerorganisaties voor beleidsondersteuning en praktijkontwikkeling inzake gewelddadige radicalisering, extremisme, terrorisme en schadelijke polarisatie. De procedure moet garanderen dat via een of meerdere partnerorganisaties ondersteuning zal kunnen worden gegeven voor alle doelstellingen van het Vlaamse beleid, zoals

bepaald in artikel 3 van het decreet. Er wordt eveneens een regeling inzake toezicht en sanctionering voor de erkende partnerorganisaties opgenomen.

Ten derde worden in het voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering bepalingen opgenomen om de regierol van de lokale besturen vorm te geven. Deze bepalingen geven uitvoering aan artikel 9 van het decreet en hebben betrekking op vijf elementen. Ten eerste wordt bepaald aan welke voorwaarden een lokaal bestuur moet voldoen om voor subsidiëring in aanmerking te komen. Daarbij wordt ook de mogelijkheid voorzien dat een lokaal bestuur een subsidieaanvraag indient voor een samenwerkingsverband van meerdere gemeenten. Ten tweede wordt bepaald dat de minister, bij onvoldoende begrotingsmiddelen, zich kan baseren op prioriteiten om de subsidie toe te kennen. Ten derde wordt bepaald dat elk geselecteerd lokaal bestuur eenzelfde subsidiebedrag ontvangt en in een cofinanciering van 20% moet voorzien. Ten vierde wordt voorzien in afstemming en uitwisseling. Tenslotte wordt, voor wat betreft de plan- en rapportageverplichtingen over de regiefunctie, de procedure zoals ingeschreven in het decreet van 15 juli 2011 houdende vaststelling van de algemene regels waaronder in de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest periodieke plan- en rapporteringsverplichtingen aan lokale besturen kunnen worden opgelegd, gevolgd.

Ten vierde worden in het voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering, in uitvoering van artikel 10 van het decreet van 22 maart 2024, een aantal modaliteiten opgenomen m.b.t. de subsidiëring van experimentele projecten.

1 SITUERING

A. BELEIDSVELD/BELEIDSDOELSTELLING

Beleidsdomein: Kanselarij en Bestuur

Beleidsveld: Binnenlands Bestuur

Beleidsdoelstelling: we ondersteunen lokale besturen in hun sleutelrol bij de preventie van gewelddadige radicalisering.

Actieplan ter preventie van gewelddadige radicalisering, extremisme, terrorisme en polarisatie (21 mei 2021).

B. VORIGE BESLISSINGEN EN ADVIEZEN

Op 2 februari 2024 werd het voorontwerp van besluit **een eerste keer principiële goedgekeurd** door de Vlaamse Regering:

- VR 2024 0202 DOC. 0129/1BIS;
- VR 2024 0202 DOC. 0129/2BIS.

Overeenkomstig de eerste principiële goedkeuring van 2 februari 2024, is advies ingewonnen bij respectievelijk **de Vlaamse Onderwijsraad** (hierna: Vlor), **de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen** (hierna: SERV), **de Vlaamse Raad voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin** (hierna: Vlaamse Raad WVG),

de Strategische Adviesraad voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media (hierna: SARC) en de Vlaamse Jeugdraad.

De SERV bracht zijn advies uit op 26 februari 2024 (bijlage 3). De SERV gaf in zijn advies aan dat hij het belang van de thematiek erkent en de doelstelling om dit preventief beleid structureel in te bedden onderschrijft. De SERV besliste evenwel om geen nader advies uit te brengen over het voorontwerp van besluit.

De SARC bracht zijn advies uit op 26 februari 2024 (bijlage 4).

De Vlor liet op 29 februari 2024 per mail weten dat zij afzagen van advisering.

De Vlaamse Raad WVG bracht zijn advies uit op 1 maart 2024 (bijlage 5).

De Vlaamse Jeugdraad bracht zijn advies uit op 1 maart 2024 (bijlage 6).

De adviezen van de SARC, de Vlaamse Raad WVG en de Vlaamse Jeugdraad gaven, behoudens een technische aanpassing in artikel 3, geen aanleiding tot wijziging van het voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering. Er werden wel enkele verduidelijkingen bij de artikelsgewijze toelichting aangebracht, m.b.t.

- de opdrachten van de aanspreekpunten voor het Vlaams beleid voor de preventie van gewelddadige radicalisering, extremisme, terrorisme en schadelijke polarisatie;
- het belang van flankerend regulier beleid in de preventie van gewelddadige radicalisering;
- de gedeelde coördinatie bij het Agentschap Binnenlands Bestuur en het Agentschap Justitie en Handhaving voor het geïntegreerd actieplan;
- de criteria voor de selectie van gemeenten voor de subsidiëring van de lokale regierol bij ontoereikend budget;
- het belang van wetenschappelijk onderzoek voor de beleidsevaluatie van experimentele projecten.

De adviezen van de drie raden en de repliek erop worden hieronder verder besproken.

SARC

Het advies van de SARC werd ontvangen op 26 februari 2024. Hieronder worden de elementen van het advies toegelicht met bijhorende repliek.

- *Voor de SARC ontbreekt doorheen het ontwerpbesluit de noodzakelijke aandacht voor wetenschappelijkheid. De raad vraagt meer nadruk op de nood aan methodische wetenschappelijke onderbouwing. Wat de experimentele projecten betreft, wijst de raad op de nood aan wetenschappelijke evaluatie en analyse achteraf. Hierin heeft de Vlaamse overheid een belangrijke rol op te nemen.*

We onderschrijven het belang van wetenschappelijke onderbouwing voor het beleid. Die noodzaak werd echter reeds in het decreet van 22 maart 2024 verankerd en moet niet verder geconcretiseerd worden in voorliggend voorontwerp besluit van de Vlaamse Regering. Artikel 4, § 2 van het decreet van 22 maart 2024 bepaalt uitdrukkelijk dat het beleid voor de preventie van gewelddadige radicalisering, extremisme, terrorisme en schadelijke polarisatie moet worden ondersteund door wetenschappelijk onderzoek. Dat wetenschappelijk onderzoek moet worden getoetst aan de praktijk en de bevindingen uit het onderzoek moeten worden

vertaald in geschikt ondersteuningsaanbod. Tenslotte stelt artikel 4 dat het beleid moet inzetten op expertiseopbouw en -uitwisseling, gebaseerd op wetenschappelijk onderzoek. Ook in artikel 8 van het decreet van 22 maart 2024 is expliciet aandacht voor wetenschappelijke onderbouwing: zowel bij de erkenningsvoorwaarden als bij de opdrachten van de partnerorganisatie(s) wordt dit verwacht.

We onderschrijven ook het belang van wetenschappelijke analyse en evaluatie van experimentele projecten. De Vlaamse overheid heeft de noodzaak tot beleidsevaluatie bij subsidies intussen structureel ingebouwd via artikel 76/2, eerste lid, van de Vlaamse Codex Overheidsfinanciën van 29 maart 2019. Daarin is o.m. bepaald dat voor iedere subsidie indicatoren moeten worden bepaald om beleidsevaluatie toe te laten. In artikel 27 van het voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering is dit nogmaals geëxpliciteerd. Dat houdt in dat reeds bij de toekenning van de subsidies moet worden nagedacht over hoe men na afloop aan beleidsevaluatie zal kunnen doen. In een aantal gevallen zal dat tot gevolg hebben dat bij de start van het project een koppeling wordt gemaakt met wetenschappelijk (actie)onderzoek. In de toelichting bij artikel 27 werd dit verduidelijkt.

- *Artikel 3 bepaalt onder meer de aanduiding van aanspreekpunten binnen de departementen en de intern en extern verzelfstandigde agentschappen van de Vlaamse overheid en hun taken. De communicatie en kennisuitwisseling focust volgens de raad te sterk op interne communicatie. De SARC vraagt om ook de communicatie en afstemming met het veld expliciet als taak op te nemen. De aanspreekpunten krijgen zo de opdracht om terug te koppelen naar het veld, overlegmomenten te organiseren en impact en tendensen in beeld te brengen.*
Uiteraard is communicatie en afstemming met het veld essentieel voor de aanspreekpunten. Het is immers via het werkveld dat signalen kunnen worden gecapteerd en omgekeerd is de bijdrage van het veld onontbeerlijk om een effectief preventiebeleid op te zetten. Die verwachting is vervat in artikel 3, 2°, waarin wordt opgelegd dat de aanspreekpunten kennis, expertise en informatie uitwisselen over het eigen beleidsdomein én het werkveld maar ze is cruciaal voor alle opdrachten. Een aanspreekpunt kan onmogelijk zijn of haar opdrachten in het kader van dit beleid invullen zonder regelmatige contacten met het werkveld. De verwachting werd daarom nader geëxpliciteerd in de toelichting bij het artikel.
- *Het besluit bepaalt dat kandidaat partnerorganisaties een erkenningsprocedure dienen te doorlopen. Ze moeten uiterlijk 3 maanden voorafgaand aan de start van de erkenningsperiode een meerjarenplan indienen dat vervolgens door de Vlaamse Regering moet worden goedgekeurd. De raad plaatst vraagtekens bij de haalbaarheid van deze timing.*
De timing is inderdaad zeer krap. Dat komt omdat rekening moet worden gehouden met de afstemming van het meerjarenplan van de kandidaat-partnerorganisatie(s) op het geïntegreerd actieplan. Die krappe timing is ook de reden waarom de erkenningsprocedure in twee stappen is ingeschreven in het voorontwerp van besluit. Voor de eerste stap, de indiening van het erkenningsdossier, zal enkel de actuele analyse beschikbaar zijn voor de indienende organisatie. Tijdens die fase wordt een selectie gemaakt tussen de indienende organisaties: enkel diegenen die voor erkenning in aanmerking komen, kunnen een meerjarenplan indienen. Slechts een of enkele kandidaat-partnerorganisaties zullen bijgevolg de tweede stap in de procedure kunnen zetten. Zo wordt de timing wel haalbaar.
- *De SARC maakte tenslotte nog een technische opmerking: het Artikel 3, 1° en 2° verwijst naar een onbestaande 'paragraaf 2, 1°'.*

Er dient te worden verwezen naar paragraaf 2. Dit werd gecorrigeerd in het voorontwerp van besluit.

Vlaamse Raad WVG

Het advies van de Vlaamse Raad WVG werd ontvangen op 1 maart 2024. Hieronder worden de elementen van het advies toegelicht met bijhorende repliek.

- *Voor de raad WVG is cruciaal dat de doelstellingen van het beleid vertrekken vanuit het centrale uitgangspunt van preventie en dat ze geen verlengstuk zijn van de veiligheidsmatige opvolging van gewelddadige radicalisering, extremisme, terrorisme en schadelijke polarisatie. Het is dan ook van groot belang dat Vlaanderen zich blijft richten op de sterke punten van haar bestaande preventieve beleid en dit verder stimuleert en ontwikkelt. Uit wetenschappelijk onderzoek blijkt immers dat een duurzame aanpak van deze problematieken vereist dat ingegrepen wordt op de mogelijke voedingsbodems. De raad verwacht daarom een preventief beleid waarin ook doelstellingen zoals het aanpakken van maatschappelijke kwetsbaarheden, het bevorderen van een inclusieve samenleving en integratie, het stimuleren van positieve identiteitsvorming en democratisch burgerschap een plaats hebben. Deze aspecten lijken nu uit het ondersteunende kader te vallen.*

Het staat buiten kijf dat het beleid van de Vlaamse overheid een preventief beleid is. Daarbij wordt moet inderdaad worden ingegrepen op mogelijke voedingsbodems, zoals dat ook is toegelicht in de Memorie van Toelichting bij het decreet van 22 maart 2024. Dat vindt grotendeels plaats via flankerend beleid m.b.t. armoedebestrijding, gelijke kansen, jeugd, integratie- en inburgering, onderwijs,... De voorbeelden die de raad aanhaalt, vallen daaronder. Zo zetten bijv. het Gelijke Kansenbeleid, maar ook het Jeugdbeleid, sterk in op positieve identiteitsontwikkeling en focust bijv. het Integratie- en Gelijke Kansenbeleid, via het Plan Samenleven, op een inclusieve samenleving. Dat zijn noodzakelijke randvoorwaarden voor de preventie van gewelddadig extremisme. De aanspreekpunten hebben de opdracht om binnen hun beleidsveld te bewaken dat er geen gaten vallen in dit flankerend beleid. Indien zij vaststellen dat cruciale randvoorwaarden niet zijn vervuld, moeten zij dit aankaarten binnen hun beleidsveld of kunnen zij dit inbrengen op de coördinatiestructuur. Pijnpunten kunnen worden opgenomen in de actuele analyse en moeten door het betrokken beleidsdomein worden vertaald naar concrete acties. Het beleidsdomein kan vervolgens beslissen om sommige cruciale acties op te nemen in het geïntegreerd actieplan. Deze opdracht van de aanspreekpunten werd extra toegelicht bij artikel 3.

- *De raad blijft het een gemiste kans vinden dat, na het decreet, nu ook het voorontwerp van besluit enkel vanuit de minister van Binnenlands Bestuur vertrekt. Een breed en interdisciplinair draagvlak binnen de Vlaamse Regering is echter nodig om een werkelijk geïntegreerd beleid inzake de preventie van gewelddadige radicalisering, extremisme, terrorisme en schadelijke polarisatie waar te maken.*

Hoewel het voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering werd ingediend door de minister bevoegd voor Binnenlands Bestuur wordt de beslissing genomen door de voltallige Vlaamse Regering. Daarmee engageren alle ministers zich om bij te dragen tot een werkelijk geïntegreerd beleid. Bovendien voorziet het voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering via de Vlaamse coördinatiestructuur, met daarin aanspreekpunten uit elk relevant beleidsveld, in een geïntegreerd beleid op administratief niveau; de aanspreekpunten maken het beleid op in samenspraak met hun bevoegde minister.

- *De Raad WVG merkt op dat de nood aan betere afstemming tussen de Vlaamse en federale overheid onbeantwoord blijft. In het Actieplan ter preventie van gewelddadige radicalisering, extremisme, terrorisme en polarisatie 2020-2024 is er bepaald dat er gewerkt zou worden aan een protocolakkoord tussen de verschillende betrokken overheden. Dit expliciete doel om tot een interfederaal protocolakkoord, en in latere fase samenwerkingsakkoord, te komen, is voor de raad meer dan wenselijk.*

Een interfederaal samenwerkingsakkoord is inderdaad wenselijk en zelfs absoluut noodzakelijk. Hierrond wordt actief gewerkt met alle regio's. Gezien de invulling in elke regio toch ietwat verschillend is, kost dat evenwel de nodige tijd. Het is de bedoeling om de teksten binnen afzienbare tijd te finaliseren. Op 28 februari nog, ging er een interfederaal IKW door over een ontwerp van samenwerkingsovereenkomst.

- *De raad merkt op dat in de preventie van radicalisering een internationaal perspectief vaak noodzakelijk is. De raad merkt op dat de vraag hoe het Vlaamse beleid integreert in een bredere internationale samenwerking en het Europese beleid in het voorontwerp van besluit onbeantwoord blijft.*

In het decreet van 22 maart 2024 werd in artikel 3 de noodzaak tot afstemming en coördinatie met Europese en internationale regelgeving en context opgenomen. Dit artikel behoeft geen verdere invulling in het voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering. Het belang van internationale samenwerking is tweeledig. Enerzijds heeft de internationale context een impact op onze interne dreiging en het dreigingsniveau. Anderzijds is het belangrijk op de hoogte te zijn van internationale ontwikkelingen en waar nodig af te stemmen en samen te werken. De afgelopen legislatuur verliep die samenwerking op diverse manieren:

- Via verslaggeving door de vertegenwoordiger vanuit Vlaanderen in het Radicalisation Awareness Network (RAN) professionals op de coördinatiestructuur;
- Door opvolging en, waar mogelijk, amendering van Europese initiatieven die werden genomen door de Raad van Europa en de Europese Unie rond o.m. schadelijke polarisatie;
- Door samenwerking met een aantal landen en regio's, zoals Nederland, Nordrhein-Westfalen, Oostenrijk en Zweden.

De internationale dimensie zal uiteraard worden opgenomen in de actuele analyse en het geïntegreerd actieplan.

- *De Raad WVG merkt op dat er nergens wordt verwezen naar andere subsidiestromen voor lokale besturen en partnerorganisaties, noch wordt er voorzien in een link met deze aanverwante subsidiestromen (bv. Plan Samenleven, Federale Strategische Veiligheids- en preventieplannen, ...). Lokale besturen en partnerorganisaties krijgen echter veel versnipperde projectsubsidie-aanvragen te verwerken, met elk eigen plan- en rapporteringsverplichtingen. De raad vraagt om subsidies maximaal af te stemmen tussen de verschillende afdelingen binnen de subsidiërende overheid zelf. En ook interbestuurlijk moeten subsidies maximaal gecoördineerd worden aangeboden. Op deze manier kunnen subsidies elkaar ook versterken en aanvullen.*

De versnippering van de subsidies is een terechte zorg. Wat de subsidies voor de regierol van de gemeenten betreft, kiest het voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering voor afstemming op de reguliere werkwijze van de gemeenten. De subsidiëring gebeurt via de strategische meerjarenplanning en de plannings- en rapportageverplichtingen zijn geïnspireerd op het planlastendecreet van 15 juli 2011. Op die manier wordt zowel de

werkwijze als de timing (bijv. de keuze voor een zesjarige cyclus) afgestemd op de dagdagelijkse werking van de gemeenten.

Wat de subsidies aan de partnerorganisaties betreft, kunnen we uiteraard niet vooruit lopen op de erkenning van mogelijke partnerorganisaties. In principe kan het voorkomen dat een partnerorganisatie ook subsidies uit andere kanalen ontvangt. In dat geval zal binnen de coördinatiestructuur getracht worden om zoveel mogelijk af te stemmen.

- *Motivatie voor twee coördinerende instanties ontbreekt (Agentschap Justitie en Handhaving en ABB). De raad pleit ervoor om alle coördinerende bevoegdheden samen te brengen bij Binnenlands Bestuur.*

Door deze keuze wordt de werkwijze die tijdens de huidige legislatuur gangbaar was, verdergezet. Het Agentschap Binnenlands Bestuur en het Agentschap Justitie en Handhaving bekleden immers beiden een sleutelpositie in het beleid, m.n.

- Agentschap Binnenlands Bestuur als ondersteuner van de gemeenten, die een cruciale actor zijn voor een effectief preventiebeleid;
- Agentschap Justitie en Handhaving omwille van de doelstelling m.b.t. disengagement van gewelddadig geradicaliseerde burgers.

De motivatie werd toegevoegd aan de toelichting bij artikel 3, §3.

- *Voor wat de partnerorganisaties betreft, stelt de raad voor om te werken met een meerjarenplan waarbij er elke twee jaar moet worden gerapporteerd om in de opvolging te voorzien. Op inhoudelijk vlak wordt de rapportage idealiter zo opgebouwd dat ze in lijn ligt met andere projecten die zijn uitgeschreven door de Vlaamse overheid.*

De werkwijze om jaarlijks te rapporteren ligt in lijn met andere subsidiestromen. Gezien de middelen jaarlijks worden vastgelegd, en de erkenningsvoorwaarden en de uitvoering van de meerjarenplanning van nabij moet worden opgevolgd, is dat noodzakelijk. Het gaat om substantiële bedragen: de Vlaamse overheid heeft dan ook de verantwoordelijkheid om de besteding ervan nauwgezet op te volgen. In het BVR werd gezocht naar een evenwicht tussen zekerheid en autonomie van de partnerorganisatie en de opvolging en controle. De partnerorganisatie maakt een meerjarenplanning op voor vijf jaar en krijgt via de samenwerkingsoverkomst zekerheid voor een lange periode. Ze moet de meerjarenplanning echter wel jaarlijks concretiseren.

- *De raad merkt op dat lokale besturen als regisseur van het lokale beleid contact hebben met diverse instanties en organisaties, zoals scholen, maatschappelijke werkers, justitiehuizen, CAW, religieuze leiders, politiediensten, en zo meer. Casusoverleg en informatie-uitwisseling tussen dergelijke actoren bieden een meerwaarde om op lokaal niveau te komen tot een intersectoraal en geïntegreerd preventief beleid. De raad vraagt dat de Vlaamse overheid zulk een beleid – gebaseerd op de nodige lokale samenwerkingen - stimuleert.*

Casusoverleg en informatie-uitwisseling vinden plaats binnen de LIVC R-werking. De afgelopen jaren zijn er vanuit de Vlaamse overheid diverse initiatieven geweest om de werking van de LIVC R en de deelname eraan door alle relevante instanties en organisaties te stimuleren:

- op 12 mei 2021 werd het decreet goedgekeurd dat de leden van een aantal Vlaamse diensten en voorzieningen machtigt om deel te nemen aan het casusoverleg binnen een LIVC R. Het decreet bepaalt ook een aantal modaliteiten van deelname van deze diensten en voorzieningen;
- de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten ondersteunt, via een subsidie van de Vlaamse overheid, een aantal gemeenten om hun LIVC R-werking te optimaliseren;

- via het Platform Radicalisering werden vormingsinitiatieven opgezet voor sociopreventieve actoren;
- vanuit de betrokken beleidsdomeinen werden deze actoren gestimuleerd om deel te nemen aan de lokale LIVC R-werkingen.

Met voorliggend voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering wordt die werkwijze verdergezet d.m.v. de invulling van de regiefunctie van de gemeenten. Eén van de subsidievoorwaarden is dat de gemeente moet beschikken over een actieve LIVC R-werking. Dat houdt in dat er casussen op worden besproken en dat er betrokkenheid van de lokale actoren moet zijn. De deelname van socio-preventieve actoren aan de LIVC's R is dan ook cruciaal. Ook voor de invulling van andere doelstellingen van het beleid, m.n. disengagement en de preventie van schadelijke polarisatie is de samenwerking met lokale actoren onontbeerlijk. Zowel in de actuele analyse als in het volgende geïntegreerd actieplan zal aandacht zijn voor de betrokkenheid en samenwerking met organisaties en voorzieningen op lokaal niveau. Er zullen vanuit het nieuwe actieplan dan ook opnieuw initiatieven moeten worden genomen om die samenwerking te stimuleren.

- *Bij onvoldoende middelen zal er prioriteit worden gegeven aan de gemeenten met de zwaarste problematiek. Voor de raad moet er verder werk gemaakt worden van een objectieve basis om de keuze voor bepaalde gemeenten te verantwoorden. Het is daarbij van belang de wetenschappelijke literatuur en het internationale beleid te raadplegen om de juiste indicatoren voor de nood aan maatregelen te identificeren. De raad meent dat indien men zich baseert op het OCAD-advies dit tot perverse effecten kunnen leiden, gezien overijverige gemeenten ervoor zouden kunnen kiezen om meer personen sneller in een veiligheidsmatige opvolging te plaatsen teneinde meer personen op de OCAD-lijst te krijgen en zo uiteindelijk meer kans te maken op een subsidie.*

Het is inderdaad zeer belangrijk om een objectieve basis te hebben voor de selectie van de gemeenten die, indien de middelen ontoereikend zouden zijn, prioriteit krijgen. Het Agentschap Binnenlands Bestuur zal daartoe een oefening doen, niet alleen gebaseerd op informatie van de veiligheidsdiensten, maar ook op wetenschappelijk onderzoek voor zover beschikbaar, en relevante stakeholders. Dat werd bijkomend opgenomen in de toelichting bij artikel 19.

Gezien de veronderstellingen die de Raad doet in verband met mogelijke perverse effecten, moet wel worden opgemerkt dat het OCAD haar eigen onafhankelijke criteria voor de Gemeenschappelijke Gegevensbank hanteert. Individuele gemeenten kunnen er niet zomaar voor zorgen dat hun burgers in de GGB belanden.

Het agentschap zal de oefening met de grootste zorg uitvoeren, daarbij gebruik makend van alle valabele en beschikbare bronnen.

- *De Raad WVG vindt het wenselijker om de beperkte middelen voor de regiefunctie strategisch in te zetten in gebieden met grote maatschappelijke spanningen en/of een zo breed mogelijk bereik (o.a. door intergemeentelijke samenwerking te stimuleren). De raad betreurt tevens dat er niet wordt voorzien in een extra stimulans om intergemeentelijk samen te werken aangezien elke gemeente of samenwerking maar in aanmerking zal komen voor hetzelfde bedrag. Door de huidige gelijktrekking van middelen per gemeente, loont het voor gemeenten dus meer om een apart dossier in te dienen.*

De decreetgever heeft voor dit specifieke beleid de intentie om in heel Vlaanderen een fijnmazig net uit te bouwen. Zeker wat preventie van gewelddadige radicalisering betreft, mogen er geen blinde vlekken zijn: dat werd nog eens extra geëxpliciteerd bij artikel 19. Om

die reden kiest de Vlaamse overheid voor een klein, maar vast bedrag voor elke gemeente of elk samenwerkingsverband dat voldoende is om de lokale regierol voor het beleid te verankeren.

De suggestie van de Raad VWG om prioriteit te geven aan gebieden met de grootste maatschappelijke spanningen, is te begrijpen vanuit het idee van flankerend beleid. Maar ze kan niet worden verdedigd voor wat de ondersteuning van de lokale regierol betreft omwille van minstens volgende redenen:

- gewelddadige radicalisering vindt overal in Vlaanderen plaats: inzake detectie en opvolging mogen er geen witte vlekken zijn;
- gewelddadige radicalisering gebeurt steeds vaker online, dus los van de specifieke context in een gemeente;
- sommige personen hebben hun netwerk en contacten buiten de plaats waar ze wonen (en kunnen dus elders radicaliseren), maar ze moeten wel opgevolgd en begeleid worden door de diensten van de gemeente waar ze ingeschreven zijn;
- gewelddadige radicalisering is onderhevig aan internationale spanningen en context. Die context heeft gevolgen voor heel Vlaanderen;
- maatschappelijke spanningen zijn volatiel: ze wijzigingen in de tijd en naargelang de context. Denken we bijv. aan spanningen ten tijde van COVID 19, spanningen als gevolg van de oorlogen Oekraïne en Gaza, ... Sommige bevolkingsgroepen zullen meer kwetsbaar zijn voor de ene maatschappelijke spanning terwijl andere bevolkingsgroepen meer kwetsbaar zullen zijn voor een andere maatschappelijke spanning. Het is dan ook gevaarlijk een beleid uit te bouwen op basis van de situatie op een specifiek moment. Een nieuwe maatschappelijke spanning kan impact kan hebben op de bevolking van andere gemeenten.

De Raad VWG veronderstelt dat de huidige criteria samenwerking niet stimuleren, zelfs integendeel: ze zouden gemeenten aanmoedigen om een afzonderlijk dossier in te dienen. Dat moet worden genuanceerd:

- gezien prioriteit 2 voorrang geeft aan gemeenten of samenwerkingsverbanden met het hoogste bevolkingsaantal werd, om kleine gemeenten met een zware problematiek toch een kans op subsidie te gunnen, prioriteit 1 in het leven geroepen;
 - een groot deel van de gemeenten zal echter binnen prioriteit 2 vallen: dus hoe hoger het bevolkingsaantal, hoe groter de kans op een subsidie;
 - dat zal kleinere gemeenten met een beperkte problematiek stimuleren om een samenwerkingsverband aan te gaan.
- *De Raad VWG vraagt om te bekijken of de cofinancieringsvoorwaarde voor alle besturen in Vlaanderen haalbaar is, dan wel of ze een drempel vormt om een lokaal beleid inzake radicalisering, disengagement en het tegengaan van schadelijke polarisatie uit te bouwen.*
- Er is momenteel geen indicatie om aan te nemen dat de cofinancieringsvoorwaarde een probleem zal vormen. Bij de huidige gemeentelijke projecten vormde dat geen belemmering. Bovendien kan de gemeente binnen haar lokale beleid voor de preventie van gewelddadige radicalisering, extremisme, terrorisme en schadelijke polarisatie ook maatregelen in het kader van haar flankerend beleid opnemen, indien zij vanuit haar regiefunctie vaststelt dat er, bijv. voor de preventie van schadelijke polarisatie, een tandje moet worden bijgestoken. Dat neemt niet weg dat het nauwgezet moet worden opgevolgd. Bij de indiening van de eerstvolgende meerjarenplanningen zal het Agentschap Binnenlands Bestuur de subsidieaanvragen en eventuele hindernissen evalueren, en indien nodig, voorstellen tot bijsturing doen.

- *De Raad WVG merkt tenslotte op dat het verankeren van de resultaten van projectwerking een belangrijk aandachtspunt is. De Raad vraagt om te zorgen voor duurzame ondersteuning van succesvolle experimenten.*

De verankering van de resultaten van de experimentele projecten is inderdaad een belangrijk aandachtspunt. In voorliggend voorontwerp van besluit is dat, via de bepalingen in artikel 26, verzekerd:

- een experimenteel project wordt slechts gesubsidieerd voor de resterende duurtijd van de meerjarenplanning(en) van de erkende partnerorganisatie(s);
- een experimenteel project engageert zich om na afloop van het project de opgedane expertise ter beschikking te stellen van een erkende partnerorganisatie;
- bij de volgende erkenningsprocedure wordt de ontwikkelde expertise opgenomen binnen de werking van een erkende partnerorganisatie;
- de ruime formulering van mogelijke indieners laat toe dat ook een erkende partnerorganisatie een experimenteel project kan indienen, wat verankering nadien nog eenvoudiger maakt.

Het is bijgevolg onmogelijk om parallele structuren uit te bouwen en verankering is van in den beginne voorzien binnen een erkende partnerorganisatie.

Vlaamse Jeugdraad

Het advies van de Vlaamse Jeugdraad werd ontvangen op 1 maart 2024. Hieronder worden de elementen van het advies toegelicht met bijhorende repliek.

- *Voorafgaand op zijn advies geeft de Vlaamse Jeugdraad (nogmaals) aan dat hij de keuze die de decreetgever maakte om in te zetten op de verscheidenheid van gewelddadige radicalisering zonder deze te categoriseren onderschrijft en belangrijk vindt: die keuze behoedt er ons als samenleving voor om voor bepaalde vormen alerter te zijn dan voor andere, en onbedoeld stereotyperend beleid te maken. De Vlaamse Raad waarschuwt ook voor het stigmatiseren en criminaliseren van jongeren. Radicalisering staat niet los van maatschappelijke context, waarin we er als samenleving niet in slagen om jongeren op een goede manier te ondersteunen en met gelijke kansen te laten opgroeien. We dienen alle kinderen en jongeren voldoende ondersteuning te geven op het vlak onderwijs, identiteitsontwikkeling, vrije tijd, zorg, ... We moeten m.a.w. zorgen voor een goede en positieve voedingsbodem.*

De Vlaamse Jeugdraad herhaalt hiermee zijn pleidooi voor voldoende aandacht en middelen vanuit het flankerend beleid. In de Memorie van Toelichting bij het decreet van 22 maart 2024 werd daar al uitgebreid op ingegaan. In voorliggend voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering werd, o.m. naar aanleiding van het advies van de Vlaamse Jeugdraad, in de toelichting bij artikel 3 over de opdrachten van de aanspreekpunten nog duidelijker opgenomen dat zij ook het flankerend beleid in ogenschouw moeten nemen. Indien de aanspreekpunten binnen het flankerend beleid cruciale tekorten vaststellen die een effect hebben op dit beleid, dan kunnen ze dat aankarten en verbetervoorstellen suggereren.

Vervolgens maakt de Vlaamse Jeugdraad een aantal specifieke opmerkingen op het voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering.

- *De Vlaamse Jeugdraad vraagt een verankering voor experimentele projecten.*

De Raad WVG formuleerde dezelfde bezorgdheid in haar laatste aanbeveling. We verwijzen bijgevolg naar het antwoord op die aanbeveling.

- *De Vlaamse Jeugdraad vraagt om de samenwerking tussen lokale besturen aan te moedigen en te zorgen voor voldoende duidelijke, transparante en onderbouwde financieringsgronden waarop de budgetten worden toegewezen om te voorkomen dat er perverse effecten ontstaan. Gezien dit uitvoeringsbesluit voorziet in coördinatie over lokale besturen heen, is een duidelijke, niet gefragmenteerde visie van de Vlaamse overheid onmisbaar om onnodige planlast of door elkaar lopende subsidielijnen (met respectievelijke doelstellingen/vereisten) te vermijden.*

Wat de middelen voor de lokale regierol voor de preventie van gewelddadige radicalisering, extremisme, terrorisme en schadelijke polarisatie betreft, zal het enkel gaan over een beperkt budget dat de gemeenten in staat moet stellen om de lokale coördinatie en regierol op zich te nemen. Voor die specifieke middelen, die dus in het kader van dit voorontwerp van besluit worden voorzien, wordt gekozen voor een procedure die maximaal geïnspireerd is op het planlastendecreet van 15 juli 2011. Daardoor kan de gemeente lokaal een integrale visie ontwikkelen, zowel voor wat de subsidie vanuit Vlaanderen betreft als voor wat betreft de andere (eigen) gemeentelijke subsidiestromen die het beleid zullen flankeren. In haar strategische meerjarenplanning staat immers een geïntegreerde aanpak voorop.

De coördinatie en afstemming, voorzien in artikel 22, tussen de gemeenten heeft tot doel ervaringen uit te wisselen, goede praktijken te delen en nieuwe lokale uitdagingen te signaleren. De visie vanuit de Vlaamse overheid zal worden bepaald door de contouren van het decreet van 22 maart 2024 en het vigerende geïntegreerd actieplan.

- *De Vlaamse Jeugdraad vraagt een duidelijke en afdoende ondersteuning van de aanspreekpunten voor het Vlaamse beleid voor de preventie van gewelddadige radicalisering, extremisme, terrorisme en schadelijke polarisatie. Ten aanzien van artikel 3 van dit voorontwerp vraagt de raad om voldoende ondersteuning en opvolging van het takenpakket van deze aanspreekpunten te voorzien. Cruciaal hierbij is de afstemming tussen de betrokken aanspreekpunten radicalisering, hun bevoegde minister én betrokken organisaties, middenveld en de stem van kinderen en jongeren. De Vlaamse Jeugdraad gelooft heel erg in de kracht van deze aanspreekpunten radicalisering als linken tussen beleid en werkveld, als vinger aan de pols. Niet als controlerende of terechtwijzende actor bij wat niet goed loopt, wel als aanmoediging van goede praktijken, uitwisseling en versterking van beleid op alle niveaus. Elk beleidsdomein draagt op impliciete en expliciete wijze bij aan een goede leefomgeving voor kinderen en jongeren, een omgeving die jongeren dus dichtbij houdt en radicalisering tegengaat. De blik van kinderen en jongeren zelf bij elk van deze levensdomeinen is dan ook cruciaal en de Vlaamse Jeugdraad vraagt dan ook bij elk beleidsdomein een duidelijk en voldoende groot mandaat om hierop te werken samen met de aanspreekpunten radicalisering. De Vlaamse Jeugdraad vraagt tevens om kinderen en jongeren te betrekken bij de verdere uitrol van het actieplan en het platform radicalisering en verwijst daarbij naar de rol van zijn adviespunt.*

Wat de opmerking omtrent het flankerend beleid betreft, kan worden verwezen naar het antwoord op de eerste opmerking van de Vlaamse Jeugdraad hierboven.

De bezorgdheid van de Vlaamse Jeugdraad over het belang van de contacten met het werkveld kwam ook aan bod in het advies van de SARC: we onderschrijven dat communicatie en afstemming met het veld essentieel is voor de aanspreekpunten. Via het werkveld worden signalen gecapteerd en de dagelijkse inzet van het veld is onontbeerlijk om een effectief

preventiebeleid op te zetten. Artikel 3, 2° van voorliggend voorontwerp van besluit legt op dat de aanspreekpunten kennis, expertise en informatie uitwisselen over het eigen beleidsdomein én het werkveld, maar ook voor de invulling van andere opdrachten zijn regelmatige contacten met het werkveld onontbeerlijk. De verwachting werd daarom nader geëxpliciteerd in de toelichting bij artikel 3.

Het is uiteraard van groot belang dat de aanspreekpunten voldoende ondersteuning en ruimte krijgen voor hun opdracht. Elk van de in artikel 2 aangewezen entiteiten heeft de opdracht om de voorwaarden te creëren opdat de aanspreekpunten hun werk naar behoren kunnen vervullen. Daarnaast zullen de aanspreekpunten worden ondersteund via de Vlaamse coördinatiestructuur: ze kunnen er knelpunten en ondersteuningsnoden aankaarten, expertise delen en ervaringen uitwisselen. Waar nodig zal ook interne vorming worden georganiseerd, of zullen experts worden uitgenodigd om de visie van de leden van de coördinatiestructuur te verdiepen.

Het is de intentie om alleszins voor het opstellen van de actuele analyse input te vragen van kinderen- en jongeren. In het najaar zal daarvoor vanuit de coördinatiestructuur een netwerkdag worden georganiseerd waarop (vertegenwoordigers van) het werkveld uit de diverse sectoren zullen worden uitgenodigd. Voor de verdere uitrol van het geïntegreerd actieplan rekenen we op de input van de aanspreekpunten, die uiteraard daarvoor hun achterban zullen raadplegen.

- *De Vlaamse Jeugdraad vraagt om rekening te houden met de diversiteit en eigenheid van beleidsdomeinen die betrokken zijn in dit preventieve beleid:*
 - *Hij vraagt om organisaties, mensen en plekken die jongeren centraal stellen als preventieve actoren in hun eigen kracht te erkennen, hen geen bijkomende eisen op te leggen, voldoende financiering te voorzien en hun werkingen niet af te bouwen.*
 - *Daarnaast moet de Vlaamse overheid de uitzondering van de positie van jeugdwerkers wat de deelname aan LIVC-R's behouden en rekening te houden met de vertrouwensband en aansluiting bij de leefwereld die jeugdwerkers hebben bij kinderen en jongeren.*

We onderschrijven het belang van een sterke kinder- en jeugdwerking in het flankerend beleid voor de preventie van gewelddadige radicalisering. Vanuit het beleid voor de preventie van gewelddadige radicalisering, extremisme, terrorisme en schadelijke polarisatie worden geen bijkomende eisen opgelegd aan de jeugdwerkingen. De LIVC R-werkingen zijn in het leven geroepen om in een veilige setting van gedachten te kunnen wisselen over personen, waaronder ook jongeren en kinderen, waarover een bezorgdheid bestaat. Deelname aan de LIVC R is geen verplichting, maar is vanuit de preventieoogpunt wel van belang. Het is een tweesnijdend zwaard: tijdens een overleg kan de jeugdwerker onrustwekkende signalen delen, maar tevens kan de jeugdwerker signalen die door anderen aan de overlegtafel worden ingebracht vanuit de eigen ervaring nuanceren; hierdoor kunnen de deelnemers gezamenlijk tot de conclusie komen dat de vastgestelde signalen bij nader inzien niet onrustwekkend zijn. Die open bespreking, met alle relevante partners, is van groot belang om tot een juiste inschatting te komen.

De vertrouwensband die de jeugdwerker heeft met de kinderen en jongeren is inderdaad essentieel. Er wordt niet gevraagd dat vertrouwen te beschamen. Inbreng van de jeugdwerker op een LIVC R is echter ook in het belang van de jongere zelf. We willen daarnaast nogmaals benadrukken dat een case enkel kan worden doorverwezen naar de LTF, indien alle deelnemers aan het overleg daarmee instemmen. Een jeugdwerker die deelneemt, heeft m.a.w.

een vetorecht tegen doorverwijzing indien hij in eer en geweten meent dat doorverwijzing niet aan de orde is of niet aangewezen is.

Het voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering wordt hierbij voor een tweede principiële goedkeuring voorgelegd, met het oog op het aanvragen van het advies van de Raad van State.

2 INHOUD

A. ALGEMENE TOELICHTING

Organisatie van het Vlaamse beleid voor de preventie van gewelddadige radicalisering, extremisme, terrorisme en schadelijke polarisatie

De bepalingen rond de organisatie van Vlaamse beleid voor de preventie van gewelddadige radicalisering, extremisme, terrorisme en schadelijke polarisatie geven uitvoering aan artikel 6 en 7 van het decreet van 22 maart 2024.

Het Vlaamse beleid is een gecoördineerd en samenhangend beleid. In functie van de organisatie van het horizontale Vlaamse beleid worden de relevantie beleidsdomeinen, departementen en intern en extern verzelfstandigde agentschappen benoemd. Hiermee wordt benadrukt welke beleidsdomeinen, departementen en intern en extern verzelfstandigde agentschappen een cruciale rol hebben in het vormgeven van een slagkrachtig beleid voor de preventie van gewelddadige radicalisering, extremisme, terrorisme en schadelijke polarisatie.

In voorliggend voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering wordt tevens de wijze bepaald waarop de departementen en de intern en extern verzelfstandigde agentschappen van de Vlaamse overheid het Vlaamse beleid mee vormgeven. Voortbouwend op het huidige beleid wordt voorzien in een Vlaamse coördinatiestructuur, waarin het beleid wordt voorbereid en opgevolgd. In de benoemde departementen en intern en extern verzelfstandigde agentschappen worden door de leidend ambtenaren 'aanspreekpunten' aangeduid die deelnemen aan deze coördinatiestructuur. Het voorontwerp van besluit omschrijft wat de rol en de taken van de aanspreekpunten zijn. Ze delen informatie, expertise en kennis en bereiden de actuele analyse en het geïntegreerd actieplan mee voor. Ze adviseren de bevoegde ministers over mogelijke acties binnen hun beleidsdomein en volgen, na goedkeuring van het geïntegreerd actieplan door de Vlaamse Regering, de acties voor hun beleidsdomein op.

Gezien het belang van gemeenschappelijke initiatieven, bijv. in het kader van de LVC R-werkingen en de betrokkenheid van sociopreventieve actoren, leveren de aanspreekpunten ook een bijdrage aan de voorbereiding en opvolging van beleidsdomeinoverschrijdende initiatieven. Tenslotte schatten ze binnen hun eigen beleid de effecten van beleidsmaatregelen in op het beleid voor de preventie van gewelddadige radicalisering, extremisme, terrorisme en schadelijke polarisatie en geven ze daarrond advies aan de bevoegde minister.

Erkenning van partnerorganisaties

In artikel 8 van het decreet van 22 maart 2024 zijn de erkenningsvoorwaarden voor partnerorganisaties voor beleidsondersteuning en praktijkontwikkeling over gewelddadige radicalisering, extremisme, terrorisme en schadelijke polarisatie reeds opgenomen. Voorliggend voorontwerp van besluit bevat de nadere regeling van de voorwaarden en procedure van erkenning.

Gezien de noodzakelijke afstemming en inbedding van het aanbod en de werking van de partnerorganisaties op het geïntegreerd actieplan, werd een procedure in twee fasen uitgewerkt.

De eerste fase voorziet in de selectie van kandidaat-partnerorganisaties. Het decreet van 22 maart 2024 voorziet in de mogelijkheid om één of meerdere partnerorganisaties te erkennen:

- een enkele partnerorganisatie kan worden geselecteerd indien een enkele organisatie ondersteuning kan bieden voor het volledige beleid voor de preventie van gewelddadige radicalisering, extremisme, terrorisme en schadelijke polarisatie.
- meerdere partnerorganisaties kunnen worden geselecteerd indien dat noodzakelijk is om een integrale ondersteuning te kunnen bieden.

Indien er zich geen partnerorganisatie aandient met een integraal aanbod voor het gehele beleid, dan wordt tijdens de eerste fase van de erkenningsprocedure de puzzel gelegd om te waarborgen dat voor elke doelstelling van het Vlaamse beleid ondersteuning kan worden geboden, zijnde:

- gewelddadige radicalisering en terrorisme voorkomen via tijdige detectie en opvolging;
- disengagement bereiken van gewelddadig geradicaliseerde burgers;
- gewelddadige radicalisering voorkomen via de bestrijding van schadelijke polarisatie in de samenleving.

De bevoegde minister zal vervolgens kandidaat-partnerorganisaties selecteren. Opdat men de geboden ondersteuning en aanbod maximaal zou kunnen afstemmen op de actuele analyse van het beleid, en dus de acute uitdagingen, wordt gevraagd dat de aanvragers in hun erkenningsaanvraag aangeven hoe zij maximaal zullen inspelen op de actuele analyse.

Voor de tweede fase van de erkenningsprocedure komen enkel nog organisaties in aanmerking die de minister selecteerde. Deze kandidaat-partnerorganisatie(s) dien(t) (en) een meerjarenplan in voor vijf jaar. Het decreet van 22 maart 2024 voorziet in een erkenningsperiode van vijf jaar waarvan de eerste erkenningsperiode ingaat op 1 januari 2026. Om maximaal te kunnen afstemmen op het geïntegreerd actieplan, zoals de bedoeling was van de decreetgever, kunnen kandidaat-partnerorganisaties tot uiterlijk 3 maanden voor de start van de erkenningsperiode hun meerjarenplan indienen.

Het meerjarenplan dat een partnerorganisatie opmaakt om erkend te worden, omvat een beschrijving van de strategische en operationele doelstellingen, in relatie tot het geïntegreerd actieplan en de doelstellingen van het Vlaamse beleid, geeft een overzicht van de beoogde resultaten en indicatoren en het tijdstip evenals de wijze waarop die gemeten worden, en de budgettaire middelen die nodig worden geacht om het meerjarenplan te realiseren.

De minister keurt de/het meerjarenplan(nen) al dan niet goed en legt het dossier vervolgens voor aan de Vlaamse Regering. Deze beslist over erkenning of niet-erkenning van de kandidaat-partnerorganisatie(s) en sluit met de erkende partnerorganisatie(s) een samenwerkingsovereenkomst af.

De erkende partnerorganisatie(s) word(t)en gevraagd een jaaractieplan en jaarbegroting op uiterlijk 15 december van het voorafgaande werkjaar in te dienen voor elk uitvoeringsjaar van het meerjarenplan. Het jaaractieplan voor het eerste werkjaar wordt als bijlage bij het meerjarenplan opgenomen. De partnerorganisatie bezorgt voor elk werkjaar een jaarverslag en jaarrekening, en dit uiterlijk op 1 april van het jaar volgend op het werkjaar.

In voorliggend voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering worden ook bepalingen opgenomen inzake toezicht en sancties indien een erkende partnerorganisatie zich niet aan de erkenningsvoorwaarden houdt of de afspraken in de samenwerkingsovereenkomst niet naleeft. Het Agentschap Binnenlands Bestuur houdt tussentijds toezicht op de naleving van de verplichtingen door de partnerorganisaties en rapporteert hierover jaarlijks aan de minister. Tot slot is het belangrijk dat er een sanctieregeling voorhanden is om de naleving van de erkenningsvoorwaarden en de afspraken opgenomen in de samenwerkingsovereenkomst op een effectieve en proportionele wijze te kunnen handhaven. Er wordt voorzien in een getrapte en gedifferentieerde sanctieregeling van financiële sancties (vermindering of terugvordering subsidies, schorsing van de erkenning en in laatste instantie de opheffing van de erkenning) waardoor tekortkomingen op een proportionele wijze gesanctioneerd kunnen worden om de werking van de partnerorganisaties terug in regel te brengen met de erkenningsvoorwaarden en de samenwerkingsovereenkomst.

In dit voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering wordt ten slotte voorzien in een delegatie aan de minister om jaarlijks algemene werkingssubsidies toe te kennen aan de erkende partnerorganisaties binnen de beschikbare begrotingskredieten. Deze werkingssubsidies worden toegekend op basis van de samenwerkingsovereenkomst.

Regierol van de lokale besturen

Het decreet van 22 maart 2024 kent de regiefunctie voor het beleid voor de preventie van gewelddadige radicalisering, extremisme, terrorisme en schadelijke polarisatie toe aan de lokale besturen, i.c. de gemeenten. Voorliggend voorontwerp van besluit bepaalt de nadere regels om subsidies te kunnen toekennen voor deze regierol.

Om voor subsidiëring in aanmerking te komen, moet de gemeente een beleid ontwikkelen voor alle drie doelstellingen van het Vlaamse beleid. Dus zowel voor detectie en opvolging van gewelddadige geradicaliseerde burgers, disengagement als voor het tegengaan van schadelijke polarisatie. Dat beleid moet gebaseerd zijn op een actuele analyse van de lokale situatie en verankerd zijn in de strategische meerjarenplanning van de gemeente. Tenslotte wordt verwacht dat de gemeente over een actieve LIVC R-werking beschikt, gezien dat een hoeksteen is voor het lokale beleid én onontbeerlijk is voor een effectief Vlaams veiligheidsbeleid. Opdat het beleid structureel kan worden verankerd binnen onze gemeenten, kiezen we expliciet voor koppeling van het lokale beleid voor de preventie van gewelddadige radicalisering, extremisme, terrorisme en schadelijke polarisatie aan de lokale legislatuur en beleidsplanning.

Het voorontwerp van besluit laat de mogelijkheid open om een subsidieaanvraag in te dienen voor een samenwerkingsverband¹ van gemeenten. In dat geval treedt één gemeente als trekker op en dient ze een subsidieaanvraag in. Van de gemeenten waarmee wordt samengewerkt wordt verwacht dat zij eveneens een beleid ontwikkelen in het kader van de preventie voor gewelddadige radicalisering,

¹ Samenwerkingsverband zonder rechtspersoonlijkheid.

extremisme, terrorisme en schadelijke polarisatie maar zij hoeven niet noodzakelijk op alle doelstellingen in te zetten. Gezamenlijk moeten de betrokken gemeenten wel alle doelstellingen coveren. Er kan worden gekozen voor een gemeenschappelijke LIVC R, voor afzonderlijke LIVC R of een combinatie van beide. Hoewel de subsidie zal worden uitgekeerd aan de subsidieaanvrager, met name de trekkende gemeente, kan die gemeente d.m.v. een lokale samenwerkingsovereenkomst, middelen overmaken aan de andere gemeenten in het samenwerkingsverband, bv. voor het realiseren van specifieke acties.

Hoewel het de bedoeling is om voor elke gemeente die voldoet aan de subsidievoorwaarden een subsidie toe te kennen, kan het voorkomen dat de budgetten daarvoor niet toereikend zijn. Daarom bepaalt het voorontwerp van besluit dat de minister voor de toekenning van de subsidie een prioriteit kan bepalen op basis van 2 criteria:

- Er wordt voorrang gegeven aan gemeenten met de zwaarste problematiek. Om dat te bepalen stelt het Agentschap Binnenlands Bestuur, op basis van informatie van de veiligheidsdiensten, wetenschappelijk onderzoek indien beschikbaar, en andere relevante stakeholders, een advies op. Zo wordt voorkomen dat kleinere gemeenten met een zware problematiek uit de boot vallen.
- De resterende middelen worden toegekend aan gemeenten of samenwerkende gemeenten met het hoogste aantal inwoners. Gezien geweldadige radicalisering zich in principe bij elke Vlaming kan voordoen, wordt voorrang gegeven aan werkgebieden met de grootste bevolking.

Verder bepaalt het voorontwerp van besluit dat de subsidieaanvrager in een cofinanciering van 20% van het subsidiebedrag moet voorzien. Daarmee bouwen we verder op de huidige subsidieregeling aan lokale besturen, waarin via een projectsubsidie middelen worden toegekend en eenzelfde cofinancieringspercentage vereist is.

Er wordt delegatie aan de minister gegeven om de subsidie toe te kennen. Het voorontwerp van besluit bepaalt dat aan alle gemeenten eenzelfde subsidiebedrag wordt toegekend, ongeacht de grootte of de problematiek van de gemeente. Het is immers de bedoeling van de decreetgever om een basissubsidie te kunnen toekennen voor de regiefunctie. Daarbij is de achterliggende gedachte dat daarvoor idealiter in elke gemeente 1 personeelslid wordt ingezet voor de coördinatie van het lokale beleid. Ook binnen de huidige projectoproep is dat het principe: elke geselecteerde gemeente ontvangt momenteel een vast subsidiebedrag van 60.000 euro.

In het voorontwerp van besluit is eveneens aandacht voor afstemming en uitwisseling tussen de gemeenten die een subsidie zullen ontvangen. Van hen wordt verwacht dat ze deelnemen aan afstemmingsmomenten die het Agentschap Binnenlands Bestuur zal organiseren. Het agentschap zal voor dat overleg ook de erkende partnerorganisaties betrekken, om zodoende op een vlotte manier ondersteuningsvragen en -aanbod op elkaar af te stemmen en te kunnen inspelen op nieuwe noden. Het overleg moet ook toelaten dat de gemeenten van elkaar kunnen leren en goede praktijken kunnen uitwisselen.

Tenslotte bepaalt het voorontwerp van besluit dat, voor wat de periodieke plan- en rapporteringsverplichtingen betreft, de procedure zoals die is opgenomen in het decreet van 15 juli 2011² of 'planlastendecreet' wordt gevolgd.

Dat houdt in dat gemeenten vanaf 2026, en uiterlijk op 15 januari van het eerste jaar van de lokale beleidscyclus, een subsidieaanvraag zullen kunnen indienen. Ze bezorgen daartoe de digitale rapportering over de gegevens in hun meerjarenplanning aan het Agentschap Binnenlands Bestuur. In haar meerjarenplanning geeft de gemeente aan welke unieke acties ze zal verrichten in het kader van de doelstellingen van het Vlaamse beleid voor de preventie van gewelddadige radicalisering, extremisme, terrorisme en schadelijke polarisatie en koppelt ze deze unieke acties aan externe rapporteringscodes. Concreet zullen er vier rapporteringscodes worden aangemaakt: één voor elk van de drie doelstellingen van het Vlaamse beleid en een voor de LIVC R-werking.

De minister zal uiterlijk op 30 april van het eerste jaar van de lokale beleidscyclus de gemeenten die een subsidieaanvraag indienden op de hoogte brengen van het toegewezen jaarlijkse subsidiebedrag tijdens de gehele lokale beleidscyclus. De subsidie wordt m.a.w. principieel toegewezen voor 6 jaar. Uiteraard gebeurt dat onder voorbehoud van beschikbare begrotingsmiddelen. Het planlastendecreet voorziet in de mogelijkheid om tussentijds in te stappen vanaf het vierde jaar. Het is bijgevolg mogelijk om, na drie jaar, bijkomende gemeenten te subsidiëren.

Conform het planlastendecreet wordt de jaarlijkse subsidie in twee gelijke schijven uitgekeerd: uiterlijk op 30 juni en 30 november.

Wat de rapportageverplichtingen betreft, zal een gemeente die een subsidie ontvangt daarover jaarlijks, vanaf 2027, uiterlijk op 31 juli, moeten rapporteren. Het planlastendecreet voorziet in een procedure als de gemeente niet of onvoldoende rapporteert of als uit de rapportering blijkt dat de doelstellingen niet of onvoldoende werden nagestreefd of de cofinanciering niet werd gerealiseerd. Het agentschap kan dan bezwaar aantekenen bij de gemeente en bijkomende informatie opvragen. Indien de subsidie onvoldoende kan worden verantwoord, keert het agentschap verdere toegezegde subsidies in eerste instantie niet uit en in tweede instantie vordert het reeds toegekende subsidies terug.

Door de subsidie voor de regiefunctie in te schuiven in het planlastendecreet houdt de Vlaamse overheid rekening met de beloftes rond planlastvermindering aan lokale besturen. De procedure houdt voorts in dat de subsidie gekoppeld wordt aan outputs en niet meer gestuurd wordt op input. Het lokale bestuur wordt daardoor niet beoordeeld op het louter in dienst hebben van een personeelslid, maar op daadwerkelijke acties en resultaten in het kader van zijn lokale beleid voor de preventie van gewelddadige radicalisering, extremisme, terrorisme en schadelijke polarisatie.

Subsidiëring van experimentele projecten

Het decreet voorziet in de mogelijkheid om ten hoogste 10% van het totale budget dat jaarlijks wordt vastgelegd voor de uitvoering van het decreet in te zetten voor aanvullende experimentele projecten.

Voorliggend voorontwerp van besluit geeft delegatie aan de minister om deze subsidies toe te kennen, ofwel in het kader van de projectoproep, ofwel op basis van een afzonderlijke projectaanvraag. De subsidies worden toegekend aan gemeenten en andere rechtspersonen. Daarmee worden individuele burgers en feitelijke verenigingen uitgesloten.

² het decreet van 15 juli 2011 houdende de vaststelling van de algemene regels waaronder in de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest periodieke plan- en rapporteringsverplichtingen aan de lokale besturen kunnen worden opgelegd

Het voorontwerp van besluit bepaalt voorts dat de subsidie wordt toegekend voor projecten van bepaalde duur, met duidelijk omschreven resultaten. Daarbij bepaalt de minister de maximale duur, rekening houdend met de resterende termijn van de nog lopende meerjarenplanning(en) van de partnerorganisatie(s). Het voorontwerp van besluit bepaalt ook de procedure voor de toekenning, opvolging en controle op de subsidie.

B. TOELICHTING BIJ DE ARTIKELEN

Hoofdstuk 1. Algemene bepalingen

Artikel 1 definieert enkele elementaire begrippen die geen verdere toelichting vereisen, met uitzondering van 5°.

5° Een LIVC R, of lokale integrale veiligheidscel inzake radicalisme, extremisme en terrorisme is een multidisciplinair casuoverleg met als doel het voorkomen van terroristische misdrijven door de situatie van personen die signalen van radicalisering vertonen gezamenlijk te bespreken en, eventueel, een geïndividualiseerd opvolgingstraject voor hen uit te werken. Het wettelijk kader van dit overleg is uitgewerkt in de federale wet op oprichting van een LIVC R³ en het Vlaams decreet LIVC R⁴.

Hoofdstuk 2. Organisatie van het beleid voor de preventie van gewelddadige radicalisering, extremisme, terrorisme en schadelijke polarisatie

Artikel 2 benoemt in functie van de organisatie van het horizontale Vlaamse beleid de relevante beleidsdomeinen, departementen en intern en extern verzelfstandige agentschappen. Hiermee wordt benadrukt welke beleidsdomeinen, departementen en intern en extern verzelfstandige agentschappen een cruciale rol hebben in het vormgeven van een slagkrachtig beleid voor de preventie van gewelddadige radicalisering, extremisme, terrorisme en schadelijke polarisatie. Voor de keuze van de Vlaamse actoren wordt enerzijds continuering gegeven aan de leden van het huidige Platform Radicalisering. Anderzijds worden, vertrekkend vanuit de opgedane ervaring, bijkomende departementen en intern en extern verzelfstandigde agentschappen betrokken omdat zij een meerwaarde kunnen betekenen voor het beleid. Concreet gaat het over het Agentschap Opgroeien, het Departement Werk en Sociale Economie, de Vlaamse Regulator voor de Media, de VRT en het Agentschap Wonen in Vlaanderen.

Bij dit artikel moet worden opgemerkt dat in de Vlaamse coördinatiestructuur, zoals vermeld in artikel 3, §2, niet enkel Vlaamse departementen en agentschappen zullen worden opgenomen. Zoals ook in het huidige Platform Radicalisering het geval is, worden bijkomende organisaties uitgenodigd voor de Vlaamse coördinatiestructuur. Met name gaat het dan over:

- de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten, als ledenorganisatie van de Vlaamse steden en gemeenten;
- de Vlaamse Gemeenschapscommissie i.f.v. afstemming op het beleid van de Vlaamse gemeenschap in Brussel;
- het Coördinatieorgaan voor de Dreigingsanalyse (OCAD);

³ Wet van 30 juli 2018 tot oprichting LIVC R.

⁴ Decreet van 21 mei 2021 houdende de machtiging van de Vlaamse deelnemers aan en de regeling van de modaliteiten van deelname aan de lokale integrale veiligheidscellen inzake radicalisme, extremisme en terrorisme.

- de FOD Justitie.

Artikel 3 bepaalt in uitvoering van artikel 7 van het decreet van 22 maart 2024 de wijze waarop de departementen en de intern en extern verzelfstandigde agentschappen van de Vlaamse overheid het Vlaamse beleid voor de preventie van gewelddadige radicalisering, extremisme, terrorisme en schadelijke polarisatie vormgeven.

Paragraaf 1 bepaalt dat de leidend ambtenaren binnen de departementen en de intern en extern verzelfstandigde agentschappen aanspreekpunten aanduiden die zullen deelnemen aan de Vlaamse coördinatiestructuur. Het artikel bepaalt verder dat de aanspreekpunten expertise, kennis en informatie uitwisselen over het eigen beleidsdomein en werkveld. Ze werken mee aan de voorbereiding van de actuele analyse en het geïntegreerd actieplan. Ze adviseren hun bevoegde minister over mogelijke acties binnen hun beleidsdomein, en volgen – na goedkeuring door de Vlaamse Regering - de acties voor hun beleidsdomein op. Daarbij moet worden benadrukt dat, opdat de aanspreekpunten deze opdrachten goed kunnen invullen, het cruciaal is dat zij op regelmatige basis overlegmomenten inbouwen met hun werkveld. Enkel zo kunnen ze een goede informatiedoorstroming bewerkstelligen, tendensen en de impact van het beleid capteren en de mensen op het terrein ondersteunen en warm maken om mee te werken aan het Vlaamse beleid.

Verder moet worden opgemerkt dat niet alle acties die een beleidsdomein opneemt, geïncorporeerd worden in het geïntegreerd actieplan. In het actieplan wordt scherp afgelijnd i.f.v. (nieuwe) initiatieven toegespitst op de uitdagingen die zich stellen tijdens de betrokken legislatuur. Het flankerende reguliere beleid is echter minstens even belangrijk om de beleidsdoelstellingen te realiseren. De aanspreekpunten nemen bijgevolg binnen het eigen beleidsdomein ook het reguliere beleid dat de randvoorwaarden creëert om de doelstellingen te bereiken mee in de scope. Ze kunnen hardnekkige problemen, die een impact hebben op het beleid voor de preventie van gewelddadige radicalisering, extremisme, terrorisme en schadelijke polarisatie aankaarten binnen de eigen organisatie en, indien nodig, in de coördinatiestructuur, de problematiek aanbrengen voor de actuele analyse en formuleren voorstellen en acties om het probleem te remediëren.

Het artikel vraagt ook dat de aanspreekpunten meewerken aan de voorbereiding en opvolging van beleidsdomeinoverschrijdende initiatieven. Voor een effectief beleid, is het essentieel dat de Vlaamse overheid gezamenlijke acties kan uitzetten, bijv. in het kader van schadelijke polarisatie online, voor informatiecampagnes en gemeenschappelijke vormingsinitiatieven of voor de betrokkenheid van sociopreventieve actoren aan de LIVC R- werking in alle relevante sectoren.

Tenslotte wordt van de aanspreekpunten verwacht dat zij, binnen hun eigen beleidsdomein, oog hebben voor de mogelijke effecten van beleidsmaatregelen op gewelddadige radicalisering, extremisme, terrorisme en schadelijke polarisatie. De aanspreekpunten moeten m.a.w. binnen de eigen organisatie aanhoudend waakzaam zijn voor maatregelen die een weerslag zouden kunnen hebben op het beleid en dat intern aankaarten.

Paragraaf 2 wijst het Agentschap voor Binnenlands Bestuur aan om de coördinatie voor het Vlaamse beleid voor de preventie van gewelddadige radicalisering, extremisme, terrorisme en schadelijke polarisatie op te nemen. Hiermee wordt regelgevend verankerd dat deze opdracht behoort tot de bevoegdheden van het Agentschap Binnenlands Bestuur. Het Agentschap Binnenlands Bestuur neemt deze opdracht in de feite al op.

Paragraaf 3 bepaalt dat het Agentschap Binnenlands Bestuur en het Agentschap Justitie en Handhaving samen het opstellen en opvolging van het geïntegreerd actieplan coördineren. Hiermee

wordt de werkwijze die tijdens de huidige legislatuur gangbaar was, verdergezet. Het Agentschap Binnenlands Bestuur en het Agentschap Justitie en Handhaving bekleeden immers beiden een sleutelpositie in het beleid, m.n.

- Agentschap Binnenlands Bestuur als ondersteuner van de gemeenten, die een cruciale actor zijn voor een effectief preventiebeleid;
- Agentschap Justitie en Handhaving omwille van de doelstelling m.b.t. disengagement van gewelddadig geradicaliseerde burgers.

Hoofdstuk 3. Erkenning van partnerorganisaties voor beleidsondersteuning en praktijkontwikkeling inzake gewelddadige radicalisering, extremisme, terrorisme en schadelijke polarisatie

Artikel 4 bepaalt dat een organisatie een erkenningsaanvraag voor een of meerdere doelstellingen van het beleid voor de preventie van gewelddadige radicalisering, extremisme, terrorisme en schadelijke polarisatie kan indienen. Het decreet van 22 maart 2024 bepaalt dat er één of meerdere partnerorganisaties kunnen worden erkend. Daarbij streeft de Vlaamse Regering naar zo weinig mogelijk versnippering. In het ideale scenario zal er een enkele partnerorganisatie voor beleidsondersteuning en praktijkontwikkeling inzake gewelddadige radicalisering, terrorisme en schadelijke polarisatie kunnen worden erkend. Die partnerorganisatie moet dan in staat zijn in te zetten op alle doelstellingen, in al hun aspecten, die vermeld worden in artikel 3, tweede lid van het decreet van 22 maart 2024, m.n. tijdige detectie en opvolging van gewelddadig geradicaliseerde burgers, disengagement van gewelddadig geradicaliseerde burgers en het bestrijden van schadelijke polarisatie. In het huidige landschap is dat vooralsnog niet het geval: diverse organisaties focussen op specifieke aspecten binnen het beleid en bieden daarvoor een ondersteuningsaanbod aan. Artikel 4, eerste lid, bepaalt daarom dat een organisatie een aanvraag tot erkenning indient voor één of meerdere doelstellingen van het beleid.

Gezien het van belang is dat alle doelstellingen van het beleid voor de preventie van gewelddadige radicalisering, extremisme, terrorisme en schadelijke polarisatie worden ingevuld, bepaalt artikel 4, tweede lid, dat de Vlaamse Regering ernaar streeft dat bij het goedkeuren van de erkenningsaanvragen alle doelstellingen worden ingevuld. Dat houdt in dat tijdens de procedure de puzzel zal moeten worden gelegd om een overkoepelende werking en aanbod te kunnen garanderen. Het is mogelijk dat meerdere organisaties worden erkend voor één bepaalde doelstelling, in zoverre ze inzetten op duidelijk afgebakende deelaspecten van die doelstelling. In het tweede lid van artikel 4 wordt daarom uitdrukkelijk gestipuleerd dat de expertise van erkende partnerorganisaties complementair moet zijn. Indien meerdere organisaties inzetten op hetzelfde aanbod of deelaspect, zal de organisatie die het meest voldoet aan de erkenningsvoorwaarden voorrang krijgen.

Om het tegengaan van versnippering extra te benadrukken wordt in het laatste lid van artikel 4 gesteld dat de Vlaamse Regering slechts het aantal partnerorganisaties erkent dat noodzakelijk is om alle doelstellingen van het decreet in te vullen.

Artikel 5 Paragraaf 1 bepaalt modaliteiten voor de bekendmaking van de oproep en indiening van erkenningsaanvragen. De oproep wordt bekendgemaakt op de website van het Agentschap Binnenlands Bestuur en aanvragen worden digitaal ingediend, uiterlijk op 1 mei van het jaar waarop het geïntegreerd actieplan van start gaat. Zoals artikel 5 van het decreet van 22 maart 2024 bepaalt, stelt een nieuwe Vlaamse Regering binnen een jaar na haar aantreden een geïntegreerd actieplan voor de komende vijf jaar op. Gezien de werking van erkende partnerorganisaties moet kunnen worden afgestemd op het geïntegreerd actieplan, bepaalde de decreetgever in artikel 8 dat de eerste

vijfjarige termijn voor de erkenning van partnerorganisaties ingaat op 1 januari 2026. Bijgevolg zullen uiterlijk op 1 mei 2025 de eerste aanvragen voor erkenning moeten worden ingediend.

Paragraaf 2 bepaalt de documenten en gegevens die de erkenningsaanvraag moet bevatten om ontvankelijk te zijn.

1° Het decreet van 22 maart 2024 bepaalt in artikel 8, §2 de erkenningsvoorwaarden voor partnerorganisaties. Er wordt bijgevolg verwacht dat aanvragers aantonen dat zij daaraan voldoen.

2° Gezien het mogelijk is dat aanvragers, zoals toegelicht bij artikel 4, slechts voor een gedeelte van het Vlaamse beleid voor de preventie van gewelddadige radicalisering, extremisme, terrorisme en schadelijke polarisatie een erkenning aanvragen, is het van belang dat partnerorganisaties bij hun erkenningsaanvraag aangeven op welke aspecten zij zullen inzetten en welk aanbod zij daarvoor aanbieden. Deze informatie is onontbeerlijk om te kunnen inschatten of voor elk aspect van het beleid een erkenningsaanvraag werd ingediend en om na te gaan of de aanvrager in staat is te beantwoorden aan de opdrachten zoals geformuleerd in 1° en 2° van artikel 8, §4 van het decreet van 22 maart 2024.

3° Artikel 8, §2, 6° van het decreet van 22 maart 2024 bepaalt dat partnerorganisaties een geïntegreerde visie moeten hebben op de preventie van gewelddadige radicalisering, extremisme, terrorisme of schadelijke polarisatie. In 3° wordt dit geconcretiseerd door de link te leggen met de actuele analyse, vermeld in artikel 5, derde lid van het decreet. De actuele analyse zal een duidelijk beeld schetsen van de problematieken in Vlaanderen, België en Europa, recent wetenschappelijk onderzoek en de noden waarop Vlaanderen dient in te spelen. Om maximale afstemming met de actuele uitdagingen te bekomen, wordt gevraagd dat de aanvrager beschrijft hoe hij zal inspelen op de actuele analyse. Gezien de Vlaamse Regering, zoals bepaald in artikel 5, derde lid, van het decreet van 22 maart 2024 de actuele analyse uiterlijk 6 maanden na haar aantreden goedkeurt, kan de analyse bij de oproep ter beschikking worden gesteld op de website van het agentschap.

4° Als eerste erkenningsvoorwaarde bepaalt artikel 8, §2, van het decreet van 22 maart 2024 dat aanvragers moeten zijn opgericht in de vorm van een vereniging zonder winstoogmerk, een vennootschap met sociaal oogmerk of een stichting. Een kopie van de statuten van de organisatie laat toe om deze voorwaarden te toetsen.

Artikel 6 bepaalt dat het Agentschap Binnenlands Bestuur de ontvankelijkheid van de ingediende erkenningsaanvraag of -aanvragen onderzoekt. Voor de ontvankelijkheid wordt onderzocht of de aanvragen zijn ingediend binnen de vooropgestelde termijn, en of ze de vereiste stukken en gegevens bevatten.

Het Agentschap Binnenlands Bestuur meldt aan een aanvrager dat de erkenningsaanvraag ontvankelijk of onontvankelijk is binnen vijf werkdagen na de dag waarop het de erkenningsaanvraag heeft ontvangen. Nadat die termijn verstreken is, wordt de aanvraag geacht ontvankelijk te zijn. Deze bepaling is in het voordeel van de aanvrager en komt bovendien de rechtszekerheid voor de aanvrager ten goede. Na het verstrijken van de termijn van vijf werkdagen, heeft deze immers zekerheid over de ontvankelijkheid van de aanvraag.

In dit artikel wordt verder bepaald dat, indien er geen ontvankelijke aanvragen worden ingediend voor een of meerdere doelstellingen van het Vlaamse beleid, de erkenningsprocedure opnieuw kan

worden opgestart. De datum voor het indienen van nieuwe erkenningsaanvragen wordt bekendgemaakt op de website van het Agentschap Binnenlands Bestuur.

Artikel 7 bepaalt dat het Agentschap Binnenlands Bestuur een inhoudelijke beoordeling verricht van de ontvankelijke erkenningsaanvraag of -aanvragen en daarover een advies uitbrengt aan de minister. Bij deze beoordeling wordt de ontvankelijke erkenningsaanvraag getoetst aan de erkenningsvoorwaarden, vermeld in artikel 8, §2 van het decreet van 22 maart 2024. Deze beoordeling gebeurt op basis van de stukken en gegevens, vermeld in artikel 5, §2 van voorliggend voorontwerp van besluit. Op deze manier kan een grondige inschatting gemaakt worden of de aanvrager afdoende aan de erkenningsvoorwaarden voldoet of kan voldoen. Bij concurrerende aanvragen kan ook ingeschat worden welke aanvrager de meeste garanties biedt om de opdrachten, vermeld in artikel 8, §4 van het decreet van 22 maart 2024, naar behoren in te vullen.

Het artikel bepaalt daarnaast dat het Agentschap Binnenlands Bestuur, indien het dit nodig en relevant acht, voor bepaalde elementen in het aanvraagdossier bijkomende inlichtingen kan vragen aan de aanvrager. De aanvrager bezorgt de bijkomende informatie binnen de tien werkdagen na het verzoek om bijkomende inlichtingen aan het Agentschap Binnenlands Bestuur.

Het schort de beslissingstermijn niet op. In dit artikel wordt ook bepaald dat de beslissingstermijn niet geschorst wordt indien er bijkomende inlichtingen van de aanvrager nodig zijn. Indien de opgevraagde inlichtingen niet worden bezorgd, wordt er geconcludeerd dat de aanvrager afziet van de erkenningsaanvraag.

Artikel 8 bepaalt dat de minister, op basis van de inhoudelijke beoordeling van de ontvankelijke erkenningsaanvraag of -aanvragen, vermeld in artikel 7 van voorliggend voorontwerp van besluit, een beslissing neemt tot selectie of niet-selectie van een of meerdere kandidaat-partnerorganisaties.

Het Agentschap Binnenlands bestuur bezorgt de aanvrager of aanvragers van een erkenningsaanvraag de beslissing tot selectie of niet-selectie binnen de 20 werkdagen na de dag waarop de erkenningsvraag uiterlijk moest worden ingediend.

Geselecteerde aanvragers worden kandidaat-partnerorganisaties. Enkel met hen wordt de erkenningsprocedure verder gezet. Echter indien niet voor alle doelstellingen van het Vlaamse beleid voor de preventie van gewelddadige radicalisering, extremisme, terrorisme en schadelijke polarisatie een kandidaat-partnerorganisatie kan geselecteerd worden, kan de erkenningsprocedure, voor wat de ontbrekende doelstellingen betreft, terug worden opgestart. In dat geval kunnen nieuwe erkenningsaanvragen worden ingediend, uiterlijk twintig werkdagen na de beslissing van de minister. De datum voor het indienen van nieuwe erkenningsaanvragen wordt bekendgemaakt op de website van het Agentschap Binnenlands Bestuur.

Het inschrijven van de mogelijkheid tot heropstarten van de procedure in dit artikel bouwt maximale zekerheid in opdat voor het integrale beleid ondersteuning zal kunnen worden geboden door een partnerorganisatie. Met het oog op een ideale afstemming op het geïntegreerd actieplan start de vijfjarige erkenningsperiode voor alle partnerorganisaties op 1 januari 2026, of in de toekomst, op 1 januari van het jaar nadat het geïntegreerd actieplan door de Vlaamse Regering wordt goedgekeurd. Dat is decretaal zo verankerd in artikel 8, §1 van het decreet van 22 maart 2024. Er zullen bijgevolg geen erkenningen voor een afwijkende periode mogelijk zijn.

Artikel 9 bevat de timing voor het indienen van het meerjarenplan door de kandidaat-partnerorganisatie(s), de elementen die het meerjarenplan moet bevatten en de inhoudelijke en financiële jaarrapportering over de voortgang en realisatie van het meerjarenplan.

Kandidaat-partnerorganisaties dienen uiterlijk 3 maanden voor de vijfjarige periode, vermeld in artikel 8, §1, van het decreet van 22 maart 2024 digitaal hun meerjarenplan in bij het Agentschap Binnenlands Bestuur. Dat houdt in dat uiterlijk op 1 oktober 2025 kandidaat-partnerorganisaties hun eerste meerjarenplan indienen. Door deze timing is maximale afstemming op het geïntegreerd actieplan mogelijk.

Het meerjarenplan omvat de volgende inhoudelijke en financiële elementen:

- 1° een beschrijving van de strategische en operationele doelstellingen in relatie tot het geïntegreerd actieplan en de doelstellingen van het Vlaamse beleid voor de preventie van gewelddadige radicalisering, extremisme, terrorisme en schadelijke polarisatie;
- 2° een opgave van de beoogde resultaten en de bijbehorende indicatoren, op basis van de opdrachten die bepaald werden in artikel 8, §4 van het decreet van 22 maart 2024;
- 3° het tijdstip en de wijze waarop de resultaten worden gemeten;
- 4° een beschrijving van de interne organisatiestructuur en werking; uit deze beschrijving moet blijken dat de organisatie in staat is om het aanbod in het kader van de doelstellingen waarvoor de organisatie een erkenning aanvroeg en de vooropgestelde resultaten uit te voeren.
- 5° de middelen die nodig worden geacht om het meerjarenplan te realiseren. Het gaat hierbij om de samenhang tussen het inhoudelijk en zakelijk deel van het meerjarenplan.

Ter uitvoering van het meerjarenplan maakt een partnerorganisatie voor elk werkjaar een jaaractieplan en een jaarbegroting op. Het jaaractieplan beschrijft hoe een partnerorganisatie de strategische en operationele doelstellingen geformuleerd in het meerjarenplan zal realiseren. Het jaaractieplan omschrijft minstens de te behalen resultaten in het betrokken jaar, de concrete acties en indicatoren. Ter opvolging van de uitvoering van het meerjarenplan maakt een partnerorganisatie ook een jaarverslag en een jaarrekening op van het voorbije werkjaar. Daarin wordt, op basis van de opgenomen indicatoren, duidelijk aangetoond dat de jaarresultaten werden behaald. Indien dat niet het geval is, wordt een verantwoording opgenomen voor de opgelopen vertraging of afwijking. Alle resultaten worden voor het einde van het meerjarenplan behaald. Indien dat niet het geval is wordt daarvoor een gedegen verantwoording gegeven. Bij de beoordeling van de ingediende stukken gaat het agentschap na of de verantwoording voldoende is voor het verkrijgen van de middelen.

Het jaarverslag en de jaarrekening worden digitaal aan het Agentschap Binnenlands Bestuur bezorgd uiterlijk op 1 april van het jaar dat volgt op het werkjaar waarop ze betrekking hebben.

Artikel 10 bepaalt dat de minister het meerjarenplan met de bijgevoegde stukken goedkeurt en dit uiterlijk twintig werkdagen na de uiterlijke indieningsdatum van het meerjarenplan.

Verder wordt bepaald dat de Vlaamse Regering, na goedkeuring van de minister, een beslissing neemt tot erkenning of niet-erkenning van de partnerorganisaties. Indien de Vlaamse Regering beslist tot erkenning van de partnerorganisaties bepaalt ze de subsidiebedragen die de minister kan toekennen aan de erkende partnerorganisaties en sluit ze vervolgens met de erkende partnerorganisaties een samenwerkingsovereenkomst.

De samenwerkingsovereenkomst omvat onder meer het maximale jaarbedrag van de subsidie, het meerjarenplan, afspraken over de praktische en concrete uitvoering ervan en de

opvolgingsindicatoren. De indicatoren laten toe de voortgang en realisatie van de doelstellingen op te volgen en de aanwending van de subsidies inhoudelijk en financieel te evalueren.

Het Agentschap Binnenlands Bestuur informeert alle kandidaat-partnerorganisaties binnen vijf werkdagen over de beslissing van de Vlaamse Regering tot erkenning of niet-erkenning.

Artikel 11 bepaalt de delegatie aan de minister om na advies van de Inspectie van Financiën een subsidie toe te kennen aan de erkende partnerorganisatie(s) op basis van de afgesloten samenwerkingsovereenkomst. Het dossier dat aan de Inspectie van Financiën wordt voorgelegd bevat, naast de samenwerkingsovereenkomst, het jaaractieplan en de jaarbegroting.

Artikel 12 regelt dat de erkenning geldig is tot de samenwerkingsovereenkomst eindigt of de erkenning wordt opgeheven.

Artikel 13 bepaalt dat het Agentschap Binnenlands Bestuur jaarlijks aan de minister rapporteert over de uitvoering van de afspraken opgenomen in de samenwerkingsovereenkomst (op basis van de invulling van de indicatoren die opgenomen werden in meerjarenplan en jaaractieplan), de naleving van de erkenningsvoorwaarden en de aanwending van de toegekende subsidies. Deze rapportageverplichting kadert binnen een effectief toezicht van het Agentschap Binnenlands Bestuur op de naleving van de verplichtingen door een erkende partnerorganisatie.

Artikel 14 voorziet dat het Agentschap Binnenlands Bestuur een omstandig verslag opmaakt als bij een erkende partnerorganisatie de volgende tekortkomingen worden vastgesteld:

1° de partnerorganisatie voldoet niet langer aan een van de erkenningsvoorwaarden;

2° de werking van de partnerorganisatie vertoont afwijkingen ten opzichte van de afspraken die opgenomen zijn in de samenwerkingsovereenkomst.

Het verslag wordt bezorgd aan de minister en aan de betreffende erkende partnerorganisatie. Het Agentschap Binnenlands Bestuur maant de betreffende erkende partnerorganisatie aan om binnen een termijn van veertig werkdagen de vastgestelde tekortkomingen weg te werken en het agentschap te informeren over de daartoe genomen maatregelen.

Artikel 15 regelt de procedure voor zowel de vermindering en terugvordering van de subsidies, als het schorsen van de erkenning wanneer de erkende partnerorganisatie na verloop van veertig werkdagen (vanaf de aanmaning vermeld in artikel 14) de vastgestelde tekortkomingen niet heeft weggewerkt. Tijdens de periode van schorsing van de erkenning worden er aan de betreffende partnerorganisatie geen subsidies toegekend. De periode van schorsing leidt tot een pro rata vermindering van het subsidiebedrag, rekening houdend met het aantal dagen van schorsing. Bij een eventuele saldobetaling zal dit worden verrekend of teruggevorderd. De sancties staan steeds in een redelijke verhouding tot de omvang van de vastgestelde tekortkomingen, en duren totdat deze tekortkomingen zijn weggewerkt. Het agentschap informeert de betreffende erkende partnerorganisatie binnen de tien werkdagen over de beslissing om een sanctie op te leggen en informeert de betreffende erkende partnerorganisatie ook in het geval dat de minister geen sanctie neemt.

Artikel 16 regelt de procedure voor de opheffing van de erkenning van een partnerorganisatie door de minister. De sanctie tot opheffing van de erkenning kan opgelegd worden wanneer binnen veertig werkdagen na het opleggen van de sancties, vermeld in artikel 15, de vastgestelde tekortkomingen niet zijn weggewerkt door de erkende partnerorganisatie.

De samenwerkingsovereenkomst wordt van rechtswege ontbonden indien de erkenning wordt opgeheven. Na het opheffen van de erkenning kunnen geen subsidies meer worden toegekend, en het deel van de al uitbetaalde subsidie dat niet kan worden verantwoord, zal worden teruggevorderd. Ook opgebouwde reserves worden dan teruggevorderd.

De betreffende partnerorganisatie wordt door het Agentschap Binnenlands Bestuur in kennis gesteld van zowel de beslissing tot opheffing van de erkenning als over de afwezigheid van een beslissing. Ingeval van een beslissing tot opheffing van de erkenning kan de organisatie een nieuwe erkenningsaanvraag indienen bij de volgende vijfjarige erkenningsperiode.

Hoofdstuk 4. Regierol van de lokale besturen over het beleid voor de preventie van gewelddadige radicalisering, extremisme, terrorisme en schadelijke polarisatie

Artikel 17 bepaalt de delegatie aan de minister om na advies van de Inspectie van Financiën een subsidie toe te kennen aan een gemeente voor de regierol over het beleid ter preventie van gewelddadige radicalisering, extremisme, terrorisme en schadelijke polarisatie.

Het artikel bepaalt voorts de drie voorwaarden waaraan een gemeente moet voldoen om de subsidie te kunnen ontvangen. Ten eerste moet de betrokken gemeente, conform haar regierol, een integraal beleid ontwikkelen dat zowel inzet op een tijdige detectie en opvolging van geradicaliseerde inwoners, disengagement van haar geradicaliseerde inwoners als bestrijding van schadelijke polarisatie.

Ten tweede moet de gemeente dat beleid en de acties die daaruit voortvloeien opnemen in haar strategische meerjarenplanning, via strategische en operationele doelstellingen, met meetbare indicatoren, en op basis van een actuele omgevingsanalyse van de lokale situatie. Door het beleid op te nemen binnen de strategische meerjarenplanning van de gemeente wordt dat beleid structureel verankerd binnen het lokale beleid. Gezien zowel gewelddadige radicalisering als schadelijke polarisatie 'wicked problems' of 'complexe problemen' zijn, kan slechts succes worden geboekt via een integrale aanpak op bestuursniveau. Er dient zowel aandacht te zijn voor de (personeels)organisatie binnen de gemeente, samenwerkingsverbanden met diverse lokale en regionale organisaties, een gemeenschappelijke agenda van alle actoren, open en continue communicatie, een planmatige aanpak en een goede opvolging en evaluatie van de beleidsinitiatieven. De keuze om het beleid te koppelen aan de beleidscyclus van de lokale besturen, impliceert dat voor de uitrol van het lokale beleid wordt vertrokken van een lokale omgevingsanalyse en niet van de analyse op Vlaams niveau. Terwijl het geïntegreerd actieplan gekoppeld is aan de Vlaamse bestuurscyclus, en dus vijf jaar beslaat, is het lokale beleid gekoppeld aan de lokale beleidscyclus die zes jaar beslaat.

Ter derde bepaalt het artikel dat een gemeente om een subsidie te kunnen ontvangen, moet beschikken over een actieve LIVC R-werking. Dat houdt in dat de LIVC R, naast beleidsafstemming, ook casusbesprekingen doet en sociopreventieve actoren betreft bij haar werking. Een structuur die zich enkel focust op beleidsontwikkeling en interne afstemming binnen de gemeentelijke administratie is bijgevolg uitgesloten.

Artikel 18 bepaalt de delegatie aan de minister om na advies van de Inspectie van Financiën een subsidie toe te kennen aan een samenwerkingsverband van meerdere gemeenten. Dat houdt in dat,

in afwijking van artikel 17, een subsidie kan worden toegekend aan samenwerkende gemeenten. Het artikel biedt de mogelijkheid dat kleinere gemeenten samenwerken, bijv. alle gemeenten in eenzelfde politiezone. In dat geval zal één van de betrokken gemeenten, als trekker, de subsidieaanvraag indienen. De subsidie wordt uitgekeerd aan de gemeente die trekker is. De trekker kan, via een samenwerkingsovereenkomst, middelen overmaken aan de andere betrokken gemeenten. De samenwerkende gemeenten kunnen er ook voor kiezen om de trekker alle middelen te laten benutten, bijv. voor de aanwerving van een personeelslid dat voor alle gemeenten werkt.

Onder 'samenwerkingsverband' moet een samenwerkingsverband zonder rechtspersoonlijkheid worden verstaan.

Ook van samenwerkende gemeenten wordt verwacht dat zij een integraal beleid ontwikkelen voor de preventie van gewelddadige radicalisering, extremisme, terrorisme en schadelijke polarisatie. Samen zetten ze in op alle doelstellingen van het Vlaamse beleid. Het is dus niet noodzakelijk dat elke gemeente in het samenwerkingsverband afzonderlijk alle doelstellingen invult; de gemeenten kunnen elkaars werking aanvullen en een specifiek deel voor hun rekening nemen. Daarentegen is het essentieel dat elke gemeente een omgevingsanalyse opstelt voor de eigen gemeente en het beleid opneemt in haar strategische meerjarenplanning.

Samenwerkende gemeenten kunnen kiezen voor één gemeenschappelijke LIVC R-werking, een afzonderlijke LIVC R, of een combinatie van beide.

Artikel 19 Het Vlaamse beleid heeft de intentie om, binnen de beschikbare kredieten, elke gemeente die voldoet aan de subsidievoorwaarden, zoals bepaald in artikel 17 of 18, een subsidie toe te kennen. De decreetgever heeft voor dit specifieke beleid immers de intentie om in heel Vlaanderen een fijnmazig net uit te bouwen. Zeker wat preventie van gewelddadige radicalisering betreft, mogen er geen blinde vlekken zijn.

Artikel 19 bepaalt criteria op basis waarvan de minister prioriteit kan geven indien de budgetten ontoereikend zijn. De toewijzing van de middelen gebeurt in dat geval in twee stappen.

In stap 1 worden subsidies toegekend aan de gemeenten met de zwaarste problematiek. Er wordt dus voorrang gegeven aan een aantal gemeenten met een zware radicaliseringsproblematiek om te voorkomen dat kleinere gemeenten met zware lokale uitdagingen uit de boot vallen. Om die gemeenten af te bakenen zal het Agentschap voor Binnenlands Bestuur een advies opstellen, gebaseerd op input van de veiligheidsdiensten, wetenschappelijk onderzoek voor zover beschikbaar, en relevante stakeholders..

Stap 2 bepaalt de procedure voor de toewijzing van de resterende middelen. Deze worden toegekend aan gemeenten of samenwerkende gemeenten met het hoogst aantal inwoners. Gezien in principe elke Vlaming gewelddadig kan radicaliseren, is het verdedigbaar om voor de werkgebieden met de meeste inwoners te kiezen.

Het is belangrijk dat de gemeenten in functie van de opmaak van hun strategische meerjarenplanning kunnen inschatten hoeveel kans ze maken op een subsidie voor hun regio. Daartoe zal bij de bekendmaking van de beleidsdoelstellingen en mogelijke subsidiestromen, op 30 oktober van het jaar van de gemeenteraadsverkiezingen, door het Agentschap Binnenlands Bestuur de lijst van gemeenten met de zwaarste problematiek worden meegegeven. Daarnaast moet het feit dat de resterende

middelen worden toegekend volgens bevolkingsaantal gemeenten aanzetten om samenwerkingsverbanden aan te gaan.

Artikel 20 bepaalt dat de minister aan elke, op basis van artikel 19 selecteerde gemeente, eenzelfde subsidiebedrag toekent. Het Vlaamse beleid wil zoveel mogelijk gemeenten stimuleren om hun lokale regierol op te nemen en hen daarvoor een minimale ondersteuning bieden. Er wordt geen onderscheid gemaakt op basis van de problematiek of de grootte van de gemeente. Elke gemeente of elk samenwerkingsverband van gemeenten met een coherent beleid dat beantwoordt aan de subsidiecriteria, zoals bepaald in artikel 17 of 18, ontvangt eenzelfde subsidiebedrag.

Op het ogenblik ontvangen 29 gemeenten of samenwerkingsverbanden van gemeenten elk 60.000 euro voor hun lokale werking. Het is de intentie om dit bedrag, al dan niet geïndexeerd te behouden. De minister bepaalt de hoogte van het uniforme subsidiebedrag.

Het subsidiebedrag zal worden bekendgemaakt bij de beleidsdoelstellingen en bijbehorende subsidieregelingen voor de strategische meerjarenplanning, op 30 oktober van het jaar waarop de gemeenteraadsverkiezingen plaatsvinden.

Artikel 21 bepaalt dat gemeenten die een subsidie ontvangen, zelf een cofinanciering van 20% moeten voorzien in hun strategische meerjarenplanning. Met dit cofinancieringspercentage continueren we de huidige manier van werken.

Artikel 22 bepaalt de wijze van afstemming en uitwisseling tussen de gemeenten die een subsidie ontvangen. Via regelmatige overleg- en afstemmingsmomenten, georganiseerd door het Agentschap Binnenlands Bestuur, zullen gemeenten ervaringen kunnen uitwisselen, goede praktijken kunnen delen en nieuwe lokale uitdagingen kunnen signaleren.

Deelname aan de overleg- en afstemmingsmomenten is verplicht. Het Agentschap kan ervoor kiezen om ze regionaal te organiseren, rekening houdend met het aantal gesubsidieerde gemeenten binnen een bepaalde regio.

Het agentschap nodigt ook de erkende partnerorganisaties uit op het overleg. Zo kan een optimale wisselwerking en afstemming tussen aanbod en vraag worden bewerkstelligd.

Artikel 23 bepaalt dat de werkwijze opgenomen in het decreet van 15 juli 2011 houdende vaststelling van de algemene regels waaronder in de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest periodieke plan- en rapporteringsverplichtingen worden opgelegd (verder het "planlastendecreet") wordt gevolgd voor de lokale regierol.

Dat houdt in dat het agentschap op uiterlijk 30 oktober van het jaar waarin er lokale verkiezingen plaatsvinden de Vlaamse beleidsdoelstellingen en de bijbehorende subsidieregelingen voor de komende lokale beleidscyclus bekendmaakt. Op dat ogenblik worden zowel het subsidiebedrag waarop de gemeente kan beroep doen als de lijst van de gemeenten met de zwaarste problematiek bekendgemaakt.

Verder houdt dit in dat de gemeenten bij de aanvang van een nieuwe lokale beleidscyclus, en uiterlijk op 15 januari van het eerste jaar van die cyclus, een subsidieaanvraag kunnen indienen. Ze doen dat op basis van de digitale rapportering over de gegevens in hun meerjarenplanning, die ze bezorgen

aan het Agentschap Binnenlands Bestuur. In haar meerjarenplanning geeft de gemeente aan welke unieke acties ze zal verrichten in het kader van de doelstellingen van het Vlaamse beleid voor de preventie van gewelddadige radicalisering, extremisme, terrorisme en schadelijke polarisatie, zoals opgenomen in artikel 3 van het decreet, en koppelt ze die unieke acties aan externe rapporteringscodes.

Er worden 4 codes opgelegd: één voor elke doelstelling van het beleid en één voor de LIVC R-werking:

- 1° gewelddadige radicalisering en terrorisme voorkomen via tijdige detectie en opvolging: code ABB-RADIC1;
- 2° disengagement bereiken van gewelddadig geradicaliseerde burgers: code ABB-RADIC2;
- 3° gewelddadige radicalisering voorkomen via de bestrijding van schadelijke polarisatie in de samenleving: code ABB-RADIC3;
- 4° actieve LIVC R-werking: code ABB-RADIC4.

Aan elke unieke actie worden alleen uitgaven, ontvangsten en rapporteringscodes gekoppeld met betrekking tot de bovenvermelde doelstellingen. Dat is nodig in functie van een duidelijke en ondubbelzinnige subsidieaanvraag en inhoudelijke en financiële verantwoording en controle van de besteding van de subsidie op basis van de digitale rapportering over de beleidsrapporten van de gemeenten. Als uit de subsidieaanvraag onvoldoende blijkt dat de subsidievereisten, zoals bepaald in artikel 17 of 18, zijn ingevuld, of als op basis van de digitale rapportering over de jaarrekening het lokaal bestuur onvoldoende kan aantonen dat het de doelstellingen opgenomen in artikel 3 van het decreet heeft nagestreefd of dat de cofinancieringsvereiste is vervuld, zal een bijkomende rapportering of motivering worden opgevraagd. Het artikel beschrijft daarvoor de procedures.

De eerste beleidscyclus waarop de regelgeving van toepassing is, start in 2026. Volgens het planlastendecreet kan een gemeente telkens aan het begin van een legislatuur een subsidieaanvraag indienen. De subsidieaanvraag geldt voor de volledige legislatuur.

De minister zal uiterlijk op 30 april van het eerste jaar van de lokale beleidscyclus de gemeenten die een subsidieaanvraag hebben ingediend op de hoogte brengen van het toegewezen jaarlijkse subsidiebedrag tijdens de gehele lokale beleidscyclus. De subsidie wordt m.a.w. principieel toegewezen voor 6 jaar. De minister kent jaarlijks het subsidiebedrag effectief toe, uiteraard binnen de grenzen van de beschikbare begrotingskredieten. Het voor een bepaald jaar toegekende subsidiebedrag wordt uitgekeerd in twee gelijke delen, uiterlijk op 30 juni en 30 november van elk jaar.

Het planlastendecreet voorziet ook in de mogelijkheid om tussentijds, na 3 jaar (in de loop van het vierde jaar van de lokale beleidscyclus), bijkomend in te stappen. Concreet betekent dit dat na drie jaar bijkomende gemeenten een subsidieaanvraag kunnen indienen. Dat biedt tevens perspectief om, bij stijgende budgetten, bijkomende gemeenten te subsidiëren.

Het artikel voorziet tenslotte in een procedure om, bij onvoldoende rapportering, wanneer de gemeente onvoldoende aantoont dat de doelstellingen van het beleid werden nagestreefd of dat zij over een actieve LIVC R-werking beschikt, of de cofinanciering niet werd gerealiseerd, middelen niet verder toe te kennen of terug te vorderen.

Artikel 24 bepaalt dat er geen reservevorming mogelijk is, indien de reële kosten die worden aanvaard op het einde van de zesjarige periode lager liggen dan de toegekende subsidie gedurende die periode.

Artikel 25 bepaalt dat de subsidie kan worden aangewend voor personeels- en werkingskosten.

Hoofdstuk 5. Aanvullende experimentele projecten in het kader van het beleid voor de preventie van gewelddadige radicalisering, extremisme, terrorisme en schadelijke polarisatie.

Artikel 26 geeft delegatie aan de minister om experimentele projectsubsidies toe te kennen, zoals bepaald in artikel 10 van het decreet. Het decreet voorziet in de mogelijkheid om ten hoogste 10% van het budget voor de coördinatie van het Vlaams beleid voor de preventie van gewelddadige radicalisering, extremisme, terrorisme en schadelijke polarisatie aan te wenden voor experimentele projecten. De minister kan een subsidie toekennen aan een individuele projectaanvrager of in het kader van een projectoproep die hij heeft gelanceerd.

Een projectoproep bevat minstens volgende elementen:

- 1° de selectieprocedure, met inbegrip van de ontvankelijkheidscriteria, de beoordelingscriteria en de timing voor het indienen van de voorstellen;
- 2° de openbaarmaking van de geselecteerde projecten;
- 3° de grootte van het krediet dat beschikbaar is om de oproep tot subsidieaanvragen te financieren.

Het artikel bepaalt tevens dat de subsidies kunnen worden toegekend aan lokale besturen en rechtspersonen. Door voor de term 'rechtspersonen' te kiezen worden natuurlijke personen en feitelijke verenigingen uitgesloten. Het is van belang in zee te gaan met organisaties met voldoende stabiliteit, zowel i.f.v. de kwaliteit van de uitvoering als de inhoudelijke en financiële verantwoording na afloop.

Het derde lid van het artikel bepaalt dat subsidies in dit kader enkel kunnen worden toegekend voor nieuwe ontwikkelingen en acute noden die niet konden worden voorzien bij de opstelling van het geïntegreerd actieplan en niet kunnen worden opgenomen binnen de strategische meerjarenplannen van een erkende partnerorganisatie. De subsidie kan bijgevolg enkel worden toegekend voor de resterende periode van meerjarenplannen van erkende partnerorganisaties.

Deze contouren worden verder geëxpliciteerd in het volgende lid waarin een aantal minimale projectvereisten zijn opgenomen: van belang hierin is de verwachting dat de projecten relevantie verwerven voor het hele Vlaamse beleid alsook het feit dat opgedane expertise na afloop van het project ter beschikking moet worden gesteld van een erkende partnerorganisatie. Zo wordt toekomstige versnippering tegengegaan.

Tenslotte bepaalt het artikel dat de subsidie wordt toegekend voor projecten met een beperkte duur, met duidelijke resultaten. Er wordt delegatie aan de minister gegeven om de projectduur te bepalen, rekening houdend met de resterende termijn van de meerjarenplanning van erkende partnerorganisaties. Het moet immers mogelijk zijn om de ontwikkelde expertise bij een volgende erkenningsronde op te nemen in het aanbod van erkende partnerorganisaties.

Artikel 27 bepaalt de procedure voor toekenning, opvolging en controle van de projectsubsidie. Indien een project wordt goedgekeurd wordt er een subsidiebesluit opgemaakt. In dat besluit zijn minstens de elementen, vermeld in artikel 76/2, eerste lid, van de Vlaamse Codex Overheidsfinanciën van 29 maart 2019 opgenomen, m.n.:

- 1° de doelstelling en de effecten die met de subsidieverstreking worden nagestreefd;
- 2° de beschrijving en de duurtijd van de activiteit van algemeen belang waarvoor de subsidie wordt toegekend;
- 3° de indicatoren die toelaten om bij de beleidsevaluatie de subsidie inhoudelijk en financieel te evalueren;
- 4° het bedrag van de subsidie of de wijze waarop dat bedrag wordt bepaald;
- 5° de categorieën van subsidiabele en niet-subsidiabele kosten;
- 6° de subsidieontvanger of de wijze waarop de subsidieontvanger wordt bepaald;
- 7° de voorwaarden waaraan de subsidieontvanger moet voldoen;
- 8° de voorwaarden waaronder de subsidie wordt verleend of kan worden verleend;
- 9° de rechten en plichten van de subsidieontvanger en van de subsidiërende overheid, waaronder ook het engagement van de subsidieontvanger om het belang van het gebruik van het Nederlands te erkennen bij de uitvoering van de gesubsidieerde activiteiten;
- 10° de voorwaarden waaronder de subsidie kan worden gewijzigd of ingetrokken;
- 11° de wijze en, in voorkomend geval, de periodiciteit van de uitbetaling van de subsidie;
- 12° de inhoudelijke en financiële verantwoording over het gebruik van de subsidie, die de subsidieontvanger moet voorleggen;
- 13° de openbaarmaking van de resultaten van de gesubsidieerde activiteiten.

Wat de elementen hierboven betreft is, gezien het gaat over experimenten voor acute noden waarvoor nog geen aanbod bestaat, in het bijzonder punt 3 van belang. Daarin wordt bepaald dat er indicatoren moeten worden opgenomen die beleidsevaluatie mogelijk maken. Gezien het om nieuw beleid gaat, zal het in de meeste gevallen noodzakelijk zijn om, van bij de aanvang van het project, de ontwikkelingen op te volgen via flankerend wetenschappelijk onderzoek.

Het besluit wordt, na gunstig advies van de Inspectie van Financiën, ondertekend door de minister en vormt de basis voor uitbetaling.

Na afloop van het project bezorgt de begunstigde organisatie een inhoudelijk en financieel verslag aan het agentschap ter verantwoording van het gebruik van de voormelde subsidie. Het agentschap controleert de documenten en keurt deze goed alvorens het projectsaldo kan worden uitbetaald. Alleen kosten die gemaakt zijn in de looptijd van het project, komen in aanmerking. Als de nettokosten, dat zijn de aangetoonde kosten verminderd met de uit de realisatie van het project of product voortvloeiende inkomsten, minder bedragen dan de ontvangen subsidie, wordt het verschil teruggevorderd. Indien blijkt dat niet aan alle bepalingen van het subsidiebesluit werd voldaan, zal het agentschap het voorschot geheel of gedeeltelijk terugvorderen of het saldo inhouden.

Hoofdstuk 6. Slotbepalingen

Artikel 28 bepaalt de datum van inwerkingtreding van het decreet van 22 maart 2024 over het Vlaamse beleid voor de preventie van gewelddadige radicalisering, extremisme, terrorisme en schadelijke polarisatie.

Artikel 29 bepaalt de datum van inwerkingtreding van voorliggend voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering.

Artikel 30 bevat de uitvoeringsbepaling.

3 BESTUURLIJKE IMPACT

A. BUDGETTAIRE IMPACT VOOR DE VLAAMSE OVERHEID

Toelichting

De bepalingen met betrekking tot het horizontale Vlaamse beleid voor de preventie van gewelddadige radicalisering, extremisme, terrorisme en schadelijke polarisatie brengen geen budgettaire consequenties met zich mee.

De budgettaire kost voor de erkenning van partnerorganisaties voor beleidsondersteuning en praktijkontwikkeling over gewelddadige radicalisering, extremisme, terrorisme en schadelijke polarisatie schatten we, zonder overschrijdingen van de spilindex, in op 1,1 mio euro op jaarbasis vanaf 2026. Dat bedrag baseren we op de huidige jaarlijkse totaalcost voor de diverse ondersteunende organisaties. Gezien er op dit ogenblik voor de aansturing en coördinatie van het beleid voor de preventie van gewelddadige radicalisering, extremisme, terrorisme en schadelijke polarisatie een jaarlijks budget van 2.000.000 euro is voorzien op SJ0-1SMC2GA-WT 'Werkingstoelage – een samenhangend beleid inzake de lokale en provinciale besturen (1SM644) zal dat kunnen worden opgevangen binnen de beschikbare kredieten. Dat geldt eveneens voor subsidies aan experimentele projecten, zoals vermeld in hoofdstuk 5 van voorliggend voorontwerp van besluit.

Met het inschrijven van de regiefunctie voor lokale besturen in het decreet van 22 maart 2024 had de decreetgever voor ogen om in alle gemeenten (of samenwerkingsverbanden van gemeenten) een effectief preventiebeleid te stimuleren. De keuze om de regiefunctie in te passen binnen de strategische meerjarenplanning van de gemeente moet tevens de nodige stimulansen bieden om het beleid voor de preventie van gewelddadige radicalisering structureel lokaal te verankeren. Binnen het huidige budget wordt 780.000 euro gereserveerd voor de ondersteuning van lokale besturen. Hiermee worden 29 gemeenten, al dan niet in het kader van een samenwerkingsverband, gesubsidieerd. We verwachten dat vanaf 2026 aanzienlijk meer lokale besturen zullen inzetten op dit beleid en in het kader van hun strategische meerjarenplanning, een subsidieaanvraag zullen indienen. De vraag om bijkomende middelen zal voorwerp uitmaken van de budgettaire onderhandelingen bij begrotingsopmaak 2026. Bij onvoldoende budget kan de bevoegde minister, op basis van artikel 19 van voorliggend voorontwerp van besluit, prioriteit geven aan gemeenten met de zwaarste problematiek en in tweede orde aan gemeenten en samenwerkingsverbanden met het hoogst aantal inwoners.

Inspectie van Financiën

Het advies van de Inspectie van Financiën werd verleend op 22 november 2023.

De Inspectie van Financiën geeft gunstig advies met opmerkingen. Naar aanleiding van die opmerkingen werden volgende wijzigingen in het voorontwerp van besluit aangebracht:

- De Inspectie van Financiën maakt de bedenking of voor wat betreft de stukken en gegevens die moeten worden ingediend bij een erkenningsaanvraag als partnerorganisatie niet ook

moet worden verwezen naar artikel 8, §4 van het decreet over het Vlaamse beleid voor de preventie van gewelddadige radicalisering, extremisme, terrorisme en schadelijke polarisatie, waarin de opdrachten van de partnerorganisatie worden vastgelegd. Bijgevolg werd er een verwijzing naar artikel 8, §4 opgenomen in artikel 5, §2, 2° waarin verwezen wordt naar het aanbod van de organisatie.

- De Inspectie merkt op dat het positief is dat in het meerjarenplan van een partnerorganisatie voor elk van de opdrachten de resultaten die men beoogt, inclusief indicatoren, worden opgenomen. Er moet echter ook over worden gerapporteerd. Bijgevolg werd in artikel 9, §3, tweede lid, toegevoegd dat ook het jaaractieplan over indicatoren moet beschikken. De toelichting bij het artikel stelt dat de erkende partnerorganisatie in haar jaarrapport op basis van de indicatoren duidelijk de voortgang van de jaarresultaten moet aangeven en eventuele vertragingen moet verantwoorden.
- De Inspectie van Financiën adviseert om in de samenwerkingsovereenkomst het maximale subsidiebedrag op te nemen. Dat werd opgenomen in artikel 10, §1, derde lid van het voorontwerp van besluit.
- Aan artikel 11 werd toegevoegd dat het dossier dat jaarlijks aan de Inspectie van Financiën wordt voorgelegd, naast de samenwerkingsovereenkomst, ook het jaaractieplan en de jaarbegroting moet bevatten.
- De Inspectie van Financiën vroeg duidelijk te regelen wat er met de subsidie gebeurt als de erkenning van een partnerorganisatie wordt opgeheven. Daartoe werd in artikel 16 van het voorontwerp van besluit een derde lid opgenomen waarin wordt bepaald dat na het opheffen van de erkenning geen subsidies meer worden toegekend, en het deel van de al uitbetaalde subsidie dat niet kan worden verantwoord, zal worden teruggevorderd. Opgebouwde reserves worden dan eveneens teruggevorderd.
- Inzake de regierol van de lokale besturen stelt de Inspectie van Financiën dat het belangrijk is dat alle lokale besturen weten of men al dan niet onder de prioriteiten valt en kan worden geselecteerd. Om daaraan tegemoet te komen zal het Agentschap Binnenlands Bestuur bij de bekendmaking van de beleidsdoelstellingen en mogelijke subsidiestromen in het kader van de strategische meerjarenplanning op 30 oktober 2024 meegeven welke gemeenten onder categorie 1 vallen (gemeenten met de zwaarste problematiek). Oorspronkelijk was ingeschreven dat dit op basis van een advies van het OCAD zou gebeuren. Echter, gezien het delicate karakter mag een advies van het OCAD niet zomaar worden gedeeld. Daarom werd in artikel 19 de zinsnede 'op basis van het advies van OCAD' vervangen door de zinsnede 'op basis van het advies van het agentschap'. In de toelichting bij het artikel wordt aangegeven dat het agentschap het advies zal verstrekken op basis van het OCAD en andere stakeholders (zoals bijv. de VVSG en het platform radicalisering). De nieuwe formulering maakt het mogelijk om vanuit het agentschap tijdig een lijst te verspreiden van de gemeenten met de zwaarste problematiek. Deze gemeenten hebben voorrang, en zijn m.a.w. zeker dat zij subsidie zullen ontvangen indien zij het beleid, volgens de voorwaarden opgenomen in het voorontwerp van besluit, opnemen in hun strategische meerjarenplanning.
- De Inspectie van Financiën vraagt of niet kan worden opgenomen dat alle subsidies worden teruggevorderd als blijkt dat er gedurende de subsidieperiode geen actieve LIVC R-werking meer is in het lokale bestuur of het samenwerkingsverband. Om dat extra te expliciteren werd in artikel 23, vijfde lid van het voorontwerp van besluit bijkomend opgenomen dat, indien een gemeente in haar rapportage en in de aanvullende informatie onvoldoende aantoonde dat zij over een actieve LIVC R-werking beschikt, het Agentschap Binnenlands bestuur de subsidies stopzet, en voor zover nodig terugvordert. Gezien voor de LIVC R-werking een unieke rapporteringscode is opgenomen in het voorontwerp van besluit zal dit kunnen worden vastgesteld in de jaarlijkse rapportage.
- De Inspectie van Financiën stelt dat er niet specifiek wordt verwezen naar reservevorming die zich voordoet wanneer de reële kosten die worden aanvaard lager liggen dan de subsidie op het einde van 6-jarige periode. De Inspectie van Financiën adviseert te voorzien dat geen reservevorming mogelijk is. In het voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering werd een bijkomend artikel 24 opgenomen waarin wordt bepaald dat reservevorming niet mogelijk is.

- De Inspectie van Financiën merkt voorts op dat niet alle elementen van het subsidiekader voorzien in artikel 76/2 van het VCO zijn opgenomen. Wat zijn de subsidiabele kosten? Om aan de opmerking tegemoet te komen werd in een bijkomend artikel 25 opgenomen dat de subsidie voor de lokale regierol kan worden aangewend voor personeels- en werkingskosten.
- Er worden eveneens subsidies voorzien voor aanvullende experimentele projecten. De Inspectie van Financiën wijst erop dat volgens de BVCO nog extra elementen in een projectoproep moeten worden opgenomen die niet opgenomen zijn in het voorontwerp van besluit. Indien men hiervan wil afwijken moet dat uitdrukkelijk in het voorontwerp van besluit worden vermeld. Gezien het niet de bedoeling is om van de VCO af te wijken, werd in artikel 26 een verwijzing opgenomen naar artikel 76/2, tweede lid van de VCO. Bijkomend werd artikel 27 in het voorontwerp van besluit aangepast: voor de inhoud van het subsidiebesluit wordt nu ook verwezen naar de VCO, i.c. naar artikel 76/2, eerste lid.
- De Inspectie van Financiën merkt op dat ook de subsidies aan de lokale besturen voor de lokale regierol aan IF moeten worden voorgelegd. Het is inderdaad de bedoeling dat het toekenningsbesluit voor de subsidies in het kader van de regiefunctie jaarlijks wordt voorgelegd aan de Inspectie van Financiën. Om die werkwijze te verankeren werden artikel 17 en 18 aangepast in het voorontwerp van besluit.

Begrotingsakkoord

Het begrotingsakkoord werd verleend op 1 februari 2024.

B. ESR-TOETS

Het bijgaande voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering heeft geen ESR-impact.

C. IMPACT OP HET PERSONEEL VAN DE VLAAMSE OVERHEID

Het bijgaande voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering heeft geen impact op het personeel van de Vlaamse overheid.

D. IMPACT OP DE LOKALE EN PROVINCIALE BESTUREN

Lokale besturen in Vlaanderen zijn essentiële partners van de Vlaamse overheid voor de preventie van gewelddadige radicalisering, extremisme, terrorisme en schadelijke polarisatie. Voor een effectief veiligheidsbeleid is het van belang dat elke Vlaamse gemeente, al dan niet in samenwerking met andere gemeenten, inzet op tijdige detectie en opvolging van geradicaliseerde burgers, op disengagement van die burgers en op het tegengaan van schadelijke polarisatie. Met voorliggend voorontwerp van besluit wordt de slagkracht van de gemeenten op drie manieren versterkt:

- via het ondersteuningsaanbod van de erkende partnerorganisatie(s);
- via de mogelijke toekenning van subsidie voor de lokale regierol;
- via de mogelijkheid van intervisie en kennisdeling in het kader van de afstemmings- en overlegmomenten georganiseerd door het Agentschap Binnenlands Bestuur, zoals opgenomen in artikel 19 van dit voorontwerp van besluit. Voor deze overlegmomenten zal/zullen ook de erkende partnerorganisatie(s) worden uitgenodigd.

Voor het tweetalig gebied Brussel-Hoofdstad is voorzien dat de Vlaamse Gemeenschapscommissie, als plaatsvervangend lokaal bestuur, beroep kan doen op de ondersteuning van erkende partnerorganisaties. De VGC wordt voorts uitgenodigd voor de Vlaamse coördinatiestructuur.

Er is geen impact op de provinciale besturen.

4 VERDER TRAJECT

Dit voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering wordt na de tweede principiële goedkeuring voorgelegd voor advies aan de Raad van State.

5 VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist:

- 1° haar principiële goedkeuring te geven aan het bijgaande voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering tot uitvoering van het decreet van 22 maart 2024 over het Vlaamse beleid voor de preventie van gewelddadige radicalisering, extremisme, terrorisme en schadelijke polarisatie;
- 2° de Vlaamse minister bevoegd voor Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke kansen te gelasten over voornoemd voorontwerp van besluit het advies in te winnen van de Raad van State, met verzoek het advies mee te delen binnen een termijn van 30 dagen, met toepassing van artikel 84, §1, eerste lid, 2°, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State.

De Vlaamse minister van Binnenlands bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke kansen,

Gwendolyn RUTTEN